

MAGYAR PÉNZÜGY

A PÉNZINTÉZETEK, RÉSZVÉNYTÁRSULATOK ÉS A NAGYIPAR KÖZLÖNYE.
POLITIKAI, KÖZGAZDASÁGI, PÉNZ-, BIZTOSÍTÁS- ÉS KÖZLEKEDÉSÜGYI SZAKLAP.

Előfizetési ár: Egy évre 24 kor. — félévre 12 kor. —
HITELES SORSOLÁSI ÉRTESÍTŐ MELLÉKLETTEL.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
KORMOS ALFRÉD

Megjelenik minden csütörtökön.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Bpest, V., Sas-utca 13.

TARTALOM: Magyar pénzüzetek központi hitelbankja. — A bankbizottság kérdőpontjai. — Caprivitól Bülowig. — A magyar malmok idei eredménye. — Az állam szénbányászata. — Kézpénzkövetelések behajtásáról. — Pénzüzeti tisztviselők kongresszusa. — A gabonatözsdeéről. — Különfélek. — Közgyűlési határidők. — Nyilvános számadásra kötelezett vállalatok czéjgyegyeke. — Szerkesztői üzenetek.

Magyar pénzüzetek központi hitelbankja.

A vidéki pénzüzetek jelentékeny száma sietett annak idején a Magyar pénzüzetek központi hitelbankját felkarolni. Szívesen, kész örömmel jegyezték és fizették be ezek a vidéki pénzüzetek a koalíciós bank részvényeit, nyilván abban a meggyőződésben, hogy a bank mindenkor, minden körülmények közt, de legkivált pénzüválság idején olyan támasza, háttvéde lesz a vidéki pénzüzeteknek, melyre feltétlenül számíthatnak.

Ugy látszik azonban, hogy a remény nem teljesült, vagyis igen sokan vannak a részvényes pénzüzetek között, amelyek csalódottan konstatálják, hogy épp a nemrég lejárlott súlyos válság idején a bank nem teljesítette még csak részben sem ama szolgálatokat, melyeket teljesíteni módjában, de egyszersmint kötelességében is állott volna. De nem a bank igazgatóságát vádolják közönnyel, mulasztással, hanem az igazgatóság elnökét, *Mándy* Lajost, aki az ellene emelt panaszok szerint nem hajtotta végre az igazgatóság által a vidéki pénzüzeteknek a súlyos válság közepette való támogatását czélzó határozatokat, de a saját kezdeményezéséből sem tett semmit a részvényes vidéki pénzüzetek érdekében, sőt egyes esetekben meghiusította a helyzet szanálására irányuló törekvéseket.

Nem mi emeljük ezeket a vádakokat, hanem emelik azok a részvényes vidéki pénzüzetek, amelyek ez ügyben márczius 22-én *Budapest*en értekezletet tartottak és az elnök ellen felmerült panaszokat megállapítva, 25 tagból álló *végrehajtó bizottságot* küldtek ki a panaszok konkrét formába öntése és azok orvoslása érdekében, meg azért is, hogy a bank f. évi április 5-én megtartandó közgyűlésén a szükséges akciót kifejtésék. Ez a bizottság előterjesztést, illetve felhívást intézett Magyarországi pénzüzeteihez, melyben a *Mándy* elnök ellen emelt vádakokat egybefoglalja. E vádak röviden a következők:

1. Azokban a hetekben, amikor félni lehetett az ország gazdasági összeomlásától, azokban a hetekben, amikor a pénzüzeti vezetők sohasem tudhatták azt, hogy mi lesz a következő nap eseménye, azokban a hetekben határozta el a Központi hitelbank igazgatósága, hogy a fenyegető veszély lehető elhárítása czéljából, — védekezésül a bizonytalanság homályában — az intézet részére ki kell eszközölni állami betétet, mely állami betét azután megerősítvén a központot, továbbra is forrása lehetett volna a kötelekékbe tartozó intézetek hitelígényeinek. Van tudomásunk arról, hogy az elnök egyenes megbizásából a pénzügyminiszterhez czimzett kérvény elkészült, de van tudomásunk arról is, hogy ezt a kérvényt illetékes helyre az intézet elnöke még ma sem *nyújtotta be*, holott az igazgatóság által elhatározott kérvény sorsa nem függhetett elnöki szeszélytől, hanem igenis az ország pénzügyminiszterétől, aki kérelmünknek feltétlenül helyt ad, ha kérelmünkről tudomást szerez. *Határozott mulasztás terheli tehát az intézet elnökét* azért, hogy nem szerzett érvényt az igazgatóság egyhangulag hozott határozatának és mert ezt a határozatot egyenesen negligálta.

2. Biztos tudomásunk van arról, hogy a Központi hitelbank igazgatósága 1907. szeptemberében tartott ülésén kifejezetten azt a határozatot hozta, hogy a válságos pénzügyi helyzetre való tekintettel missziója tudatában a maga részéről minden lehető el fog követni arra nézve, hogy a vidéki pénzüzeteket a válságon keresztül segítse és ezen czél érdekében hitelmegvonástól és hitelmegszorítástól tartózkodni fog. Amikor elismeréssel adózunk az igazgatóság ezen egyértelműleg hozott és a helyzet magaslatán álló határozataért, a legnagyobb és a legjogosultabb felháborodással állapítjuk meg azt, hogy az intézet vezetősége ezen igazgatósági határozattól eltért és éppen úgy restringálta a hiteleket, mint azok a fővárosi pénzüzetek, amelyek a Központi hitelbankhoz hasonló módon a vidéki pénzüzetekkel szorosabb viszonyban nem állanak. Biztos tudomásunk van arról, hogy az igazgatósági határozatot teljesen megsemmisítő intézkedés az intézet elnökének kezdeményezéséből eredt, így tehát az intézet elnöke volt az, aki a saját elnöklete alatt hozott igazgatósági határozatot nemhogy érvényre juttatta volna, de ellenkezőleg azt egyenesen lábbal tiporta és a hozott határozattal homlokegyenest ellenkező intézkedéseket rendelt el.

3. A *Késmárki bank* 200,000 korona állami betétet kért az ország pénzügyminiszterétől, aki a kért összeget készséggel rendelkezésre bocsátotta úgy, hogy ezen betét nem közvetlenül a Késmárki banknak adatik, hanem a Késmárki bank részére egyik fővárosi pénzüzetnek. Ezért a betétért természetesen a fővárosi pénzüzet szavatol, de ez a szavatosság egyáltalában nem jelent semmit, mert hiszen a Késmárki banknak azon intézet részére, amelytől ő viszont

az állami betétet kölcsönképen megkapja, kell annyi garanciát nyújtania, hogy az igénybe vett hitel teljesen fedezve legyen. A Késmárki bank első sorban a Központi hitelbankot kereste fel, bejelentvén a fent elmondottakat és kérve, hogy a Központi hitelbank vegye át az ő részére a 200,000 koronás állami betétet, minék ellenében természetesen felajánlott a Központi hitelbanknak oly természetű és értékű biztosítékokat, amelyek a 200,000 koronát minden körülmények között fedezték volna. A Késmárki bank ezt az anyagi áldozatot egyáltalán nem igénylő támogatást a Központi hitelbanktól, mint az intézet részvényese, joggal követelhetette. S dacára ennek, a Központi hitelbank elnökének áll sponja lehetetlennek tette a Késmárki bank támogatását, amely támogatást egyébként a Magyar országos központi takarékpénztár — tehát nem központi szerve a vidéki intézeteknek — kedvezőbb feltételek mellett első szóval a készséggel nyújtotta.

4. Egyik délmagyarországi intézet fizetési zavarokba került. A helyi piacot érhető megrázkódtatás elkerülése végett az ottani nagy építézet, amelyeknek együttvéve kilencz millió korona saját vagyonuk van, fölkeresték a Központi hitelbankot azzal az ajánlattal, hogy a Központi hitelbank vezesse a bajba jutott intézet békés felszámolását akként, hogy a szükséges összegeket a központ rendelkezésére bocsájtják és teljes felelősséget vállalnak egész vagyonukkal a központot netán érhető minden károsodásért. Teték pedig ezen ajánlatot kizárólag azért, mert nekik a központ erkölcsi befolyására volt szükségük a felszámolás akadálytalan lebonyolításánál és bár ily akcióra az intézetet alapszabályai is kötelezik, a központ az intézet elnökének határozott rendelkezésére támogatását minden indok és minden indokolás nélkül megtagadta.

Mind e vádak, ha valóknak bizonyulnak, kétségkívül súlyosak, mert a Magyar pénzüzetek központi hitelbankja nem csupán egy általános üzleti, hanem igen jelentékeny erkölcsi célok megvalósítása céljából létesült, a vidéki pénzüzetek áldozatkészségével. Ennél az intézetnél tehát az elnöki önkény, a részvényesek érdekeinek figyelmen kívül hagyása, a vidéki pénzüzetek támogatása helyett esetleg más, a bank feladatain kívül álló célok előmozdítására való törekvés sokkal súlyosabban esnek a mérlegbe, mint bármely más pénzüzetnél, melynek működési körében az üzleti cél néha szentesíti az eszközöket. A Magyar pénzüzetek központi hitelbankja a vidéki pénzüzeteké, az intézet tevékenységének minden ágazatában a vidéki pénzüzetek érdekeinek kell tehát irányadóknak lenniök, mert ha nem ezek dominálnak, ha ezen érdeket bárki önkényüleg negligálja, akkor ezen intézetnek létjogosultsága nincs.

Mi nem akarunk a fent felsorolt konkrét panaszok elbírálásába bocsátkozni, ez az április hó 5-én megtartandó közgyűlésnek lesz a feladata. Mi csupán arra hívjuk fel e helyütt a részvényes vidéki pénzüzetek figyelmét, hogy ha vannak bajok, ne engedjék azokat elmérgesülni, hanem *egyénekre való figyelem nélkül töljék ki erélyes kézzel a gart*, mielőtt az az örökös elégedetlenség és egyenetlenség csirájává válva, a vidéki pénzüzetek ezen kiváló alkotásának, jegecedési pontjának összeroskadását szülné.

A közérdek mindenek előtt! — ez legyen az április 5-iki közgyűlésben résztvevők jelszava.

A bankbizottság kérdőpontjai.

A parlamenti bankbizottság már megállapította ama kérdőpontokat, melyekre vonatkozólag a meghallgatandó *szakértőktől* feleletet vár. Elvben a bizottság azon álláspontra helyezkedett, hogy a közös jegybank további fentartásának kérdését kizárja tanácskozásai köréből, tehát erre vonatkozólag a szakértők véleményére nem kíváncsi. Tényleg azonban a kérdőpontok akként vannak felállítva, hogy azoknak akár mindenikénél, főleg azonban az elsőnél bátran ki lehet térni a közös bank további fentartásának hangoztatására is. A szakértők tehát nem lesznek elzárva, de nem is zárhatók el oly nyilatkozatok tételétől, melyek a közös jegybank előnyeit a külön magyar jegybank hátrányaival szembeállítják.

Ami a szakértőkhöz intézendő kérdéseket illeti, elismerjük, hogy azok a külön magyar jegybank felállításának kérdésénél megvitatandó összes alapeszméket nagyban és egészben felölelik, sőt az alapeszmék gyakorlati megvalósítása tekintetében is tért nyitnak a szakértői vélemények megnyilatkozásának. Bizonyos azonban, hogy a szakértőktől minden irányban alaposan tájékozódó, a gyakorlati követelményekkel számoló, kellően megokolt feleletet nem várunk. Nem azért, mintha nem volnának a jegybank-alapítás leghelyesebb módozatait ismerő s egy önálló jegybank szervezetével és feladataival tisztában levő gyakorlati szakembereink, hanem azért, mert senki sem láthat a jövőbe és senki sem tájékozhatja magát ma oly esélyek felől, melyek esetleg rövid idő múlva bekövetkeznek. A szakértőknek, hogy reputációjukat megőrizzék, rendkívül tartózkodóknak kell lenniök és nem szabad az esélyektől függő dolgokban oly véleményeket pozitív alakban nyilvánítani, amelyek bizonyos körülmények közt megállhatnak, de más körülmények közt nem. Különösen megnehezíti a véleményadást az a körülmény, hogy az önálló jegybankot már 1910-ben fel akarják állítani, holott az Ausztriával való közösség csak 1917. év végén szűnik meg, ha ugyan megszűnik. Mert egészen más a szerepe az önálló jegybanknak az önálló és más a közös vámterületen, mi legalább el sem tudjuk képzelni a gazdasági közösség mellett az önálló jegybankot és azt hisszük, hogy a legtöbb szakértő, ha őszintén óhajt nyilatkozni, a feltett kérdésekre csak egy feleletet adhat, azt, hogy *addig, amíg a gazdasági közösség tart, legfeljebb a kartelbankról, de az önálló jegybank felállításáról szó sem lehet.*

A kilencz kérdőpontot nem azon szempontból szándékozunk tárgyalni, hogy saját nézeteinket kifejezésre juttatva, a szakértők véleményének eléje vágjunk. Célunk csupán azon momentumok megvilágítása, melyek a szakértők által adandó válaszokban szóba jöhetnek.

Az első kérdés az, hogy *a külön jegybank minő rendszer alapján létesíttessék?* A kommuniké szerint e kérdésnél nemcsak az állami és részvénytársulati bank megvilágítása, hanem a kartelbank is bevonható a vitába. Szerintünk ez a kérdés helytelenül van feltéve, amennyiben két főkérdést foglal egybe. Nevezetesen más kérdés az, hogy *minő alapon állíttassék fel a bank* és más kérdés ismét, hogy *mely bankrendszer vétessék mintául.* Az első kérdésre adandó válaszoknak az állami és részvénytársulati bank közt lehet választani, legfeljebb még a vegyesbank vehető figyelembe, minő a Svájci nemzeti bank, mely részben állami, illetve kulturális, részben részvények kibocsátása útján összehozott alaptőkére támaszkodik. Azt hisszük, hogy ennek az alapnak sok szószólója lesz. De még több a *kartelbanknak* vagyis az önálló osztrák és az önálló magyar bank közt létesítendő egyezménynek, amely egyébként létrehozható, akár állami, akár részvény-, akár vegyes bankot állítunk fel.

Az alkalmazandó *bankrendszer* tekintetében a szakértők sok típus közt válogathatnak. Az 1907. év végén lezajlott pénzkrízis folyamán tömérdek új bankrendszer eszméje született meg. Azt hisszük, ezek egyike felé sem irányul a szakértők figyelme. Kalandos kísérletezésekbe épp Magyarország bocsátkozhatik bele legkevésbé. A válság folyamán a Francia bank ellenállóképessége bevált és ha oly gazdag ország volna a mienk, mint Franciaország, ha külföldi követeléseink ép úgy meghaladnák külföldi tartozásainkat, nálunk is sok szószólója lenne a francia bankrendszernek. De egy francia mintára felállított magyar jegybank hamar lejárná magát; az óriási jegyforgalom, a kettős jegyfedezet, az arannyal való fizetés megtagadhatása hamarosan nyakunkra hoznak az aranyvátsiót, illetve fizetési eszközeink elértéktelenedését. Hogy a tiszta aranyértékre alapított angol és német bankrendszer szintén nem nekünk való, ugyancsak a fenti okból, de alább említendő más okból is evidens. Azt hisszük ennél fogva, hogy a szakértők nagy többsége az *Osztrák-magyar bank elég jól bevált rendszere mellett fog állást foglalni*. Ha kartelbankot akarunk felállítani, ez másképp nem is lehet, de nem lehet egyáltalán másként mindaddig, míg a gazdasági közösség fennáll, mert addig a kölcsönös forgalom lebonyolításában a jegybanknak nagy szerepe lesz.

Második kérdés *az alaptőke nagyságára* vonatkozik. A német alaposág ezt a kérdést legalább 8—10 alkérdésre osztotta volna fel. Itt jön szóba, hogy minő forrásokból merítsük a pénzt, nevezetesen mily magas legyen az alaptőke, mennyivel járuljon ehhez az állam, a törvényhatóságok, alapítványok, magán-pénzintézetek stb. és mekkora részedést engedhetünk a külföldi tőkének? Minde kérdésekre adandó feleletek kifejtése nagy munkát igényel és a munka még sem lesz megközelítőleg sem tökéletes. Az Osztrák-magyar bank alaptőkéje 210 millió K, minő kulcs alapján és minő eventualitások figyelembevételével állapítható meg, hogy mekkora legyen a magyar nemzeti bank tőkéje? Némi alapot ehhez nyújthat ugyan az Osztrák-magyar bank magyarországi forgalma, de mi az új nemzeti banktól a hiteligenyek nagyobb mérvű kelégitését, nevezetesen az iparfejlesztés hatályos támogatását várjuk. Ki mondhatná meg, hogy a részvényekből mennyit lesznek hajlandók a törvényhatóságok, a pénzintézetek, stb. átvenni és mennyit kell a külföldön elhelyezni és hol — azon szempontból, hogy a külföldi részvényesek káros befolyást ne gyakorolhassanak a bank működésének irányára? Tekintve a kérdés megoldásának nehézségét, már ezen okból is, de czélszerűségi okokból is a szakértők jelentékeny része azon álláspontra helyezkedik, *hogy csinálják meg a magyar nemzeti bankot az Osztrák-magyar bank részvényesei*, mely esetben a kartel-kérdés is egy csapással megoldatnék. Meg vagyunk győződve róla, hogy ettől a tranzakciótól az osztrák részvényesek nem is idegenkednének.

A bankjegyek fedezésének kérdését tárgyalja a harmadik pont. Ha elfogadják azt a szupponált álláspontot, hogy a magyar jegybank az Osztrák-magyar bank szervezetét adóptálja, akkor ez a kérdés magától megoldódik, mert ebbe a rendszerbe csak a jegyfedezet mai módja illik bele. Ha azonban más bankrendszert választunk, akkor már a jegyfedezet kérdése nehezebben oldható meg. Legegyszerűbb volna ez az állami bank felállításánál, mely esetben kimondandó, hogy a bankjegyek fedezetül az államvagyon szolgál. Ha pedig a Francia bank rendszerét akarnók utánozni, a bimetalizmusra kellene alapítatnunk, míg a Német birodalmi bank rendszere a tiszta aranyértéket involválja. Amazt nem akarjuk, mert a bimetalizmus külhiteleknek ártana, ezt nem tehetjük, mert nincs elég aranyunk és mert a bank aranyának elszivárgását nem tudnók meggátolni. Ez okokból is tehát a szakértőknek alig van más választásuk, mint az

Osztrák-magyar bank rendszerének és az abba foglalt jegyfedezeti módozatnak ajánlása.

A 4—6 számok alatti kérdéseket összefoglalhatjuk, mert ugyanazon dolgokra, nevezetesen *a banknak nyújtandó kedvezményekre és az ellenértékét képviselő szolgáltatásokra* vonatkoznak. A kedvezmények lényege az adó- és illetékmentességen kívül *a koncesszió és az adómentes jegykontingens*. A *bank szabadalom tartamára* nézve a bizottság szintén kérdést intéz a szakértőkhöz, de talán nem várja tőlük azt, hogy az Osztrák-magyar bank szabadalma tartamánál rövidebb, vagy jóval hosszabb időt ajánljanak. A szabadalmat tíz évre meg kell adni, mert rövidebb időtartam megszabása a részvények elhelyezését gátolná. De egyelőre tíz évnél hosszabb időt nem lehet megszabni, mert kísérletről van szó. Később — mint most Németországban szándékoznak — meg lehet az időtartamot 15—20 évre hosszabbítani, de alig hisszük, hogy ennek már most szószólója akadjon. Az *adómentes jegykontingens magasságának* kérdésénél három különböző érdek jöhet figyelembe. Az egyik a hiteligenyek fedezésének érdeke, mely nagy, a másik az állam fiskális érdeke, amely kis kontingens megszabását követeli. Ezekkel szemben mintegy kiegyenlítő harmadik érdekként a bank szoliditása lép fel, mely sem a túl nagy, sem a túl alacsony kontingenst nem tartja czélszerűnek, hanem a középúton halad. Azt hisszük, az utóbbi érdekek lesz leg több szószólója, azt azonban a legszerencsétlenebb megoldásnak tartanók, ha az állam fiskális érdeke tolatnék előtérbe.

Áttérve a *jegybanknak adandó kedvezmények ellenértékére*, az ezt tárgyzó 6-ik kérdés nyújt legtagabb tért a szakértők elméleti és gyakorlati tudásának kiemelésére. Kívántatik a közvetlen hitelezés, a sok pénzközvetítés kiküszöbölése, a pénzdrágaság meggátolása, az ipari és kereskedelmi érdekek mellett a mezőgazdasági likvid hiteligenyek kellő figyelembevételére. Egész sora a fontos kérdéseknek, melyek rendkívül ellentétes érdekeket érintenek. A magánbankok érdekeit képviselő szakértők természetesen nem lehetnek szószólói annak, hogy a pénzközvetítés kiküszöbölésével a jegybank minden egyes hiteligenyt közvetlenül elégítsen ki, a pénz megdrágulásának meggátolása pedig oly probléma, melynek megoldását a világon semmiéle jegybanknak nem lehet feladatává tenni. A mezőgazdasági hiteligenyek előtérbe állítását sok szakértő nem fogja a jegybank feladatával megegyezőnek tartani, sőt lesznek, akik megemlékeznek az iparfejlesztési akcióról és azt fogják kívanni, hogy a magyar jegybank elsősorban ennek a törekvésnek lépjen szolgálatába. Hiszen tudvalevő dolog, hogy a mezőgazdasági hitel kielégítésének hazánkban sok és erős pénzintézet áll szolgálatában, a kereskedelmi hitel kielégítetlenül maradása miatt sincs ok éles rekriminációkra, ellenben az iparhiteltől, főleg új iparvállalatok e részben való támogatásától fáznak magánpénzintézeteink; e téren van tehát legnagyobb szükség a jegybank tevékeny akciójára.

A pénzügyi állandóságának biztosítására vonatkozik a 7-ik kérdés, mit *Popovits* államtitkár magyarzata szerint úgy kell érteni, hogy pénzünk nemzetközi értékének állandóságáról van szó. Tagadhatatlan, hogy e téren minden központi banknak megvan a maga szerepe, de a diszázió megelőzése mégsem a jegybanktól, hanem az ország gazdasági helyzetének miként való alakulásától függ. A szakértők tehát a bankra vonatkozólag jóformán csak azt emlegethetik, hogy a bank jól legyen fundálva, azaz erős bank legyen, amely helyes kamatpolitikát követ, de egyszersmind működésének rugalmassága a nemzetközi pénzpiacz fejleményeihez való alkalmazkodásra képesítsen. Ami a gazdasági helyzetben gyökerező követelményeket illeti, ezek más lapra

tartoznak, de mégis egy pontban a jegybank tevékenysége köréből nem kapcsolhatók ki. És itt ismét a *gazdasági közösség* 1917 évig való fennállására kell a szakértőknek figyelemmel lenniök, mert más lesz a magyar jegybank szerepe akkor, ha e közösség megszűnik és más jelenleg. Most kereskedelmi mérlegünk megjavítása érdekében a jegybank sem tehet semmit, ép azért meggondolandó az önálló jegybanknak a gazdasági közösség megszűnése előtt való felállítás.

A 8. kérdés: *Az önálló magyar jegybank készfizető legyen-e, vagy sem?* E tárgyban az elméleti és a gyakorlati szakférfiak véleménye előreláthatólag igen el fog térni egymástól. Elvben ki ne óhajtana a készfizetések felvételét, mely külhittelünk megszűnésének egyik feltétele, de a gyakorlatban ezer és egy ok szól amellett, hogy ha az Osztrák-magyar bank még mindig nem válhatott készfizető bankka, még kevésbé válhatik azzá egyelőre a magyar nemzeti bank. Ausztriával való kereskedelmi forgalmunk mérlege mintegy 150 millióval passzív és ez a helyzet a gazdasági közösség megszűnése előtt nem is igen fog a mi javunkra lényegesen megváltozni. Ausztria tehát — a külföldről nem is szólva — évenként 150 millió korona aranyat vonhat el a készfizető banktól, sőt, ha ott a készfizetéseket nem veszik fel, ennél is jóval többet. Vajjon meddig bírná ki ezt az ostromot a magyar nemzeti bank? Előreláthatólag rövid ideig. A gyakorlati szakférfiak tehát alig foglalhatnak el e kérdésben az ideális követelményeknek is megfelelő álláspontot.

Az utolsó kérdés: *miként történjék az önálló bankrendszerre való átmenet?* E kérdés — szerintünk — teljesen felesleges. Ha nem ujtjuk meg az Osztrák-magyar bank szabadságát, az önálló jegybanknak 1911-ben okvetlenül meg kell kezdeni tevékenységét, itt tehát átmeneti, illetve előkészítő időszak nincs. Erre csak akkor lehet gondolni, ha az Osztrák-magyar bank beleegyeznék a szabadalomnak 1917-ig oly feltétel mellett való meghosszabbításába, hogy budapesti főintézetét önálló hatáskörrel ruházná fel, melynek a bécsitől független igazgatósága lenne és ez a bank a rendelkezésére álló tőkék bizonyos kvótáját belátása szerint fordítaná a magyar hitelügyek kielégítésére. Ez lenne az átmenet az önálló jegybankhoz. Vagy létesítjük tehát 1911-ben a magyar nemzeti bankot és ekkor nincs átmenet, vagy várunk vele a gazdasági közösség megszűnéséig és akkor sincs átmenet.

Caprivitól Bülowig.

Igen előkelő vendége volt a császárvárosnak: Bülow német birodalmi kancellár meglátogatta Aehrenthalt, a monarchia külügyminiszterét. Természetes, hogy ez a látogatás, kapcsolatban az egyidejű fejedelmi találkozásokkal, alkalmas arra, hogy a képzelő tehetséget izgalmasan foglalkoztassa és van is kombinációkban olyan bő termés, aminő a politikában is nagy ritkán fordul elő. Az egyik verzió az, hogy Bülow azért ment Bécsbe, hogy ellensúlyozza az esetleges rossz benyomást, melyet talán Vilmos császár és az olasz király találkozója idézett elő. Ez nem lehet a német kancellár bécsi utjának célja, mert köztudomású, hogy a német császár külföldi utjáról visszatérve, rövid időt Bécsben fog tölteni és miután — Bismarck szerint — Vilmos császár önmagának kancellárja, nem küldené hivatalos kancellárját oda, hol maga is személyesen akar megjelenni. Van azután egy verzió, mely szerint Bülow látogatása nem egyéb udvariassági tényről, mert ezzel viszonzza Aehrenthal berlini látogatását. Ha a feltevés alapos lenne, nem udvariasságot, hanem gorboságot jelentene, mert Aehrenthal berlini látogatása óta elmúlt több mint másfél év és így bizonyos, hogy a bécsi ut nem

viszonzása a berlini látogatásnak. Közel járnak a valósághoz azok, kik felteszik, hogy a nemzetközi helyzet elég bonyolult, hogy az európai béke-szövetség személyesen és élő szóval tárgyalja a helyzetet.

Nekünk azonban még *külön értesülésünk* van a német kancellár bécsi utjának céljáról. Bülow előszeretettel másolja Bismarck herczeg modorát, de úgy látszik, tanulmányozta Bismarck közvetlen utódjának, Caprivinek módszerét is és kormányzati programját. Caprivi neve a német birodalom történetében soha sem oly fényes, mint elődje, a vaskancelláré, nem is oly hangzatos, mint mostani utódjé, Bülowé és mégis nevezetes alakja a Bismarck után következő időknek. Valóságos meglepetést és kellemes feltűnést keltett, hogy ez a katona-kancellár elsősorban nem a német hadsereg dolgaival foglalkozott, ez az illetékes hadügyminiszter dolga; hanem katona léteére ugyszólván minden idejét és gondolatát a német birodalom gazdasági érdekeinek szentelte. Meglepő, ha valamely külügyminiszter egyáltalán alapos érzékkel bír gazdasági kérdések iránt, mennyivel meglepőbb, ha egy generális külügyminiszterre neveztetvén ki, kevésbé foglalkozik a nagy- és a hadseregpolitikával, hanem annál többet gazdasági kérdésekkel. Vilmos császár bizonyára helyeselte Caprivinek azt a programját, hogy Németország Európában eleget hódított, hogy nagyhatalmi állását biztosítva lássa: kötelessége már most a nagy birodalom lakosainak anyagi helyzetéről is gondoskodni, a mi csak jó közgazdasági politika által érhető el. Nem lehet tagadni, hogy Bismarck is birt gazdasági érzékkel, de azt kegyetlen önzéssel érvényesítette még leghivebb szövetségesével szemben is. Egyik Bismarck-nyilatkozat történelmi nevezetességre tett szert. Midőn a világ nagy meglepetésére elrendelte a német védővámtarifa előkészítését és a tarifának tételei különösen a magyar nyeresztermények német bevitelét tették majdnem lehetetlenné, a szocialisták bizonyos gunynyal kérdezték, hol van Bismarck híres magyarbarátsága, ha a vámtarifával elsősorban az előtte oly rokonszenves magyarok érdekét szorítja ki? Bismarckot ez nem zavarta meg és kijelentette, hogy az ő rokonszenve a magyarok iránt legkevésbé sem szűnt meg, de minden rokonszenve mellett is mindig közelebb van az ember testéhez az ing, mint a mellény. Caprivi akkor bizonyára nem gondolt még arra, hogy egykor Bismarck utódja lesz, de nyilván emlékezetébe véste Bismarck fönti kijelentését, kineveztetvén kancellárrá, az ellenkezőjét tette annak, amit Bismarck különben eléggé tetszetősen hirdetett. Caprivi kancellárságának már első idejében Bécsben az iránt puhatóldozott: nem lehetne-e a politikai szövetséget szilárdítani és mintegy végezesíteni egy gazdasági vámunió által is. Kezdeményezését nem utasították el, bár azonnal látszott, hogy Bécsben a terv a féltékenység érzetét idézte elő és sokaknak már akkor támadt az a gyanujok, hogy a gazdasági jelszó alatt a tulajdonképeni cél a magyarok odaédesgetése Németországba. Mindazáltal a tárgyalások komolyan folytak egy ideig, de az egyik fél részéről azzal az elhatározással, hogy majd csak akad alkalom a tárgyalási fonal megszakítására. Ez el is érkezett és a vámunió álma szétfoszlott.

Nálunk azóta nem aktuális a vámunió ügye, de Németországban soha sem tették ad akta. Ott időről-időre felélesztik az eszmét, tanulmányozzák Caprivi előterjesztését és emlékiratait és forrásunknak alkalmasint igaza van abban, hogy Bülow szorgalmasan és behatóan tanulmányozta Caprivi aktáit. És midőn Bülow — ugymond forrásunk — elhatározta bécsi látogatását, már át volt hatva Caprivi szellemétől, eszméitől és nagyratörő céljaitól. Nem lehetetlen tehát, hogy a bécsi tárgyalások, kiterjedtek természetesen már módosításokkal — Caprivi gazdasági terveire is. Felesleges lenne már is kombinációkba bocsátkozni az ügy felett

Annyit tudunk és arra mindenki emlékezhetik is, hogy Magyarországon a vámunió eszméje igazán népszerű volt, hogy azonban ma minő fogadtatással találkozunk, azt az uralkodó zürzavarnál fogva máig megjósolni sem lehet. Apró jelenségek is igazolni látszanak az e sorokban foglalt állításokat. Közismert tény, hogy a berliniek ujabban különösen érdeklődni látszanak Magyarország és Ausztria közgazdasági intézményei iránt. Szakértők küldöttsége tanulmányozta a magyarországi mezőgazdasági és gazdasági berendezéseket és amidőn a berlini jegybank szakértőt kiküldte az osztrák-magyar bank berendezésének tanulmányozására, a berlini szakértők el nem mulasztották, hogy megismerkedjenek a jegybank budapesti főintézetének kezelésével és berendezésével is.

Tekintettel arra a körülményre, hogy nálunk most ugyancsak a jegybank-kérdés dominál és tekintettel arra, hogy a külön bank megvalósításával esetleg radikálisan szakítunk a bécsi jegybankkal és tekintve végre azt, hogy minden jegybank valamely nagy európai jegybankkal szoros összeköttetést tart fenn előre nem látható események esetére: nekünk is illik és tanácsos érdeklődni az iránt: nem lehetne-e ily szoros érdekszövetséget kötni a Német birodalmi bankkal? Komolyan ajánljuk ezt az illetékes tényezőknek megfontolására, mert ha a szándék rögtön nem valósítható is meg, idővel annyira elkészíthető kellő komolyság mellett, hogy az eszme nem fog utópiának látszani, hanem valósággá lesz!

A magyar malmok ideai eredményei.

(r) A folyó év első három hónapja a magyar malmok *legkedvezőlenebb* időszakai közé sorozható, amelyhez hasonlóan már jó hosszú idő óta nem volt része malomiparunknak Nemcsak az *új kiegyezésnek* malomiparunkat érintő hátrányos vonatkozásai éreztették hatásukat, hanem még a *természetes viszonyok* alakulása is károsan befolyásolta a malmok üzletmenetét, nem is szólva azon óriási nehézségekről, amelyeket a *folyó üzlet* hozott minduntalan felszínre. Az a körülmény, hogy tavaly *Ausztriának* viszonylag sokkal jobb aratása volt, mint nekünk, rendkívül megnehezítette a magyar malmok különben kielégítő üzletét odaát és a kenyérlisztek igen magas ára nálunk Magyarországon a *vámörlet* felé terelte a fogyasztást, amiáltal a kereskedelmi malmok forgalma csökkent.

A súlyos viszonyok eredménye volt a mai kampány elején életbeléptetett heti 2 napi *üzemszünet* Budapesten és a vidéki malmoknak ehhez csatlakozó egy, illetőleg másfél napos heti üzemszünet, mely további kifejlődésében oda vezetett, mert kényszerítő szükség volt, hogy az üzem Budapesten *heti 4 napra*, a vidéken pedig egyáltalában *heti 5 napra* redukáltassék. Hogy ezen üzemszünetelés okozta *költségtöbblet* mit jelent ma — a költségek $\frac{3}{7}$, illetőleg $\frac{2}{7}$ emelkedéséről van szó — könnyen felfogható és ha ehhez hozzávesszük azt, hogy a malmok különben is már hosszú idő óta mindennemű *örlési haszon* nélkül dolgoznak, akkor fogalmat alkothatunk magunknak arról, hogy milyen nagymérvű *tényleges veszteséget* kell felmutatnia a gyártási mérlegnek. A veszteséget okozó jelenségek közé kell számítani továbbá azon nagy terheket is, amelyeket a fennálló *óriási lisztkészletek* raktározása, biztosítása stb. ró a malmokra. Jellegzetes mindenesetre az, hogy a vidéken sok malom *teljesen* beszüntette üzemét, mert ez aránylag kevesebb veszteséggel jár, mint az *örlés* maga. Meg kell említeni azonban azt is, hogy ebben szerepe van a buzamegszerzéssel járó nehézségeknek is, hisz némely vidék teljesen híjjával van buzának és rozsnak.

E vázlatosan rajzolt viszonyok úgy egyenkint, mint összehatóan azt eredményezik, hogy a magyar malmok —

hangsúlyozzuk: kivétel nélkül — *tetes veszteséggel zárják* az első negyedévet. Míg tavaly a megfelelő időszakban a malmok kedvező üzletmenettel dicsekedhettek, mely olyan arányu volt, hogy az esztendő második felének rossz eredményét részben ellensúlyozta, addig a folyó év már küszöbén a súlyos viszonyok eltörölhetlen bélyegét nyomja az üzleti gestióra, amelynek nyomása alól igen nehéz lesz felszabadulni, hogy úgy ne mondjuk, teljes lehetetlenség. És ami a legsajnosabb, a kilátások a jelen pillanatban semmi biztató jelt nem mutatnak, úgy, hogy malomiparunk aggodalommal tekint jövője elé.

A *vámkülföldi liszt kivétel* csaknem teljesen megszűnt. A statisztikai adatok megdöbbentő képét mutatják egykori virágzó liszt kivételünk hanyatlásainak.

A magyar malmokba fektetett tőke hozzávetőleges számítás szerint és alacsony értékelésnél legalább *100 millió koronára* tehető. Ha a nemzeti vagyonnak ily nagy része nem gyümölcsözik, akkor az államnak magának is foglalkozni kellene e jelenség mélyebb okaival.

A *malomrésztvények árfolyama* erősen hanyatlott és a megint gyökeret verő bizalom e papírok iránt ismét megcsappant.

Az állam szénbányászata.

II.*)

Erdekes az a törvényjavaslat is, melyet a kormány kincstári köszénbányák közt utoljára említett két *westfáliai bánya beruházásaira fólveendő kölcsön*ről nyújtott be. Amikor ugyanis az 1900. évi széninség után a kormány a centrum követelésére elhatározta, hogy a szénárakra befolyást gyakorlandó, mindenáron megfelelő kiterjedésű bányaművelésbe kezd, az volt a programja, hogy ezt a bányászata annyira kifejleszti, hogy a rajna-westfáli (Ruhr-melléki) szénvidék (a dortmundi főbányahivatal kerülete) termelésének legalább 15%-át a kincstári bányák szállítsák. Ennek a célnak szolgálatában állott a kudarcot vallott Hibernia-akció is, míg az említett, akkor szerzett bányák, amint láttuk, nem sokkal különb eredményt értek el; ezért most újabb nagy áldozatok árán készülnek azokat fejleszteni. A kormány erre a célra *55 millió márka rendkívüli hitelt* kért, mely állami kölcsönkötvények kibocsátásának segítségével szerzendő meg, átmenetileg azonban kincstári jegyek is adhatók ki e célból. A kölcsön törlesztése 1915. évtől gyorsítandó, hogy a kölcsön 1930-ban teljesen ki legyen egyenlítve.

A javaslat megokolása előadja, hogy az 1903-ban mélyített Waltrop- és Bergmannsglück-aknak elkészültek és 1907. április havában a szállítást is megkezdhették, a Verein-Gladbeck-bánya két ikeraknájának kifejlesztése közben olyan nehézségek merültek fel, melyeket maig sem sikerült legyőzni, bár van reménység, hogy az sikerülni fog. Mindazonáltal, ha mind a négy akna eléri is teljes szállítóképességét, a kerület termelésének 10—15%-ától még messze lesz az állam.

A kincstári bányák termelésének emelése gazdaságilag helyes kihasználásuk szempontjából is szükséges. Már az 1902. márczius 21-én kelt törvény megokolása is utalt erre a szempontra. Az ezen bányatelek megszerzésére fordított tőkének olyan kamatoztatása, amely a bányászattal járó kockázatnak megfelel, csakis további aknák mélyítésével, a kamatoztatásnak szélesebb alapra fektetésével érhető el.

Az 1902. évi törvény alapján megszerzett 96 bányatelekből eddig csupán 12 van föltárva, 84 pedig parlagon hever s ha ezen nem változtatnak, a bányatelek megszerzésére fordított tőke is csak ebben az arányban lesz hasznosítható. Ezen fölül a sokféle nehézség és eshetőség mellett, melylyel minden bányászattal, különösen pedig a rajna-westfáli köszénbányászattal jár, mindig számolni kell azzal, hogy egyik

*) Eelőző közleményt lásd a f. évi 13. számban.

vagy másik bányában annyira kedvezően viszonyok állanak be, hogy azt a számításból ki kell hagyni. Ez az oka, hogy a nagy bányavállalatoknak, mint a Gelsenkirchennek 30, a Harpeninek 41 szállító-aknája van.

Közli továbbá a megokolás azt is, hogy ezen mélyítés alatt lévő két akna ideiglenes berendezésére 1907-ben 2.353,150 márkát fordítottak és a telepítés munkálatai meg 7—8 esztendőig eltartanak. A költségeket következőleg irányozza elő:

	millió márka
a) Telekvételre az aknamű, utak, bányavasút, tisztítási és munkásházák számára	1.—
b) Üzemi berendezésekre és épületekre	6.08
c) Tisztítókoházakra és gazdasági épületekre 3 fő és 20 középpallású tisztviselő számára	0.25
d) Munkástelep építésére	5.—
Osszesen	13.05

Az üzem költségeire kell addig, míg a szállítás fölöslegéből fedezhetők, minden bányaműnél 5.650,000 márka, egy-egy mű tehát 18.7 millió, a három együtt 56.1 millió márkába fog kerülni a szénterületért kifizetett vételáron fölül.

A költségvetési bizottságban, mely 1908. január 28-án kezdte a *bánya-, kohó- és sóművek* igazgatásának költségvetését tárgyalni, *Delbrück* kereskedelmi miniszter a *köszén* iránának alakulása tárgyában kifejtette, hogy az állam csak abban az esetben gyakorolhat befolyást azokra, ha az árak olyan körülmények folytán emelkedtek, melyek nem vezethetők vissza természetes fejlődésre. Az árak emelkedését egyrészt a termelés költségeinek emelkedése, másrészt azonban az magyarázza, hogy a szénszükséglet az utolsó tíz esztendőben mintegy 10%-kal emelkedett, míg a termelés átlag csupán 4%-kal fokozódott. Ebből magyarázható a bizonyos mértékben mutatkozó széninség is.

Miután a bizottság köréből hivatkozás történt arra, hogy a kincstár széntermelése valamennyi között legnagyobb mértékben elmaradt az emelkedő szükséglet mögött, míg a magánvállalatok sokkal inkább feleltek meg annak, kifejtette, hogy a szénhiány ugyan általános volt, *széninség* azonban csak Poroszország keleti részében és Posenben mutatkozott, aminek különös okaiba is bevilágított. Kijelentette továbbá, hogy a kincstár fokozni fogja köszéntermelését, ha a tervezett új aknák mélyítését és berendezését befejezi.

Hogy a külföld Saar-vidéki szenet a kincstártól olcsóbban kapott, mint a belföld, annak az az oka, hogy a fiskusnak 1905-ben nagy készletei voltak, melyeket a belföldön nem tudott elhelyezni, a külföldön pedig nemcsak alacsonyabb árakon, hanem hosszabb határidőre is kellett magát lekötnie.

Megállapította a bizottság, hogy a magánvállalatok úgy a Ruhr vidékén (dortmundi ker.), mint Felső-Sziléziában jelentékenyen emelték a termelést és e szerint nincs alapja a vádnak, hogy a termelést azért tartották vissza, hogy magas árakat szabhassanak, hanem az árak azért emelkedtek, mivel 1907-ben a fogyasztás 17 millió tonnával, a termelés pedig csupán 12 millióval emelkedett.

Delbrück miniszter azután újabb felszólalásában megtagadta a bizottság azon kívánságának teljesítését, hogy a kincstári bányáknak szén szállítására kötött szerződéseit bemutassa, vagy tartalmukat közölje és miután szóvá tették az állami bányatisztek ugynevezett „*megkénésít*” (Schmierer) a munka könnyítése, vagy más előnyök elérése céljából, kijelentette, hogy szigorú rendszabályokat alkalmazott ezen visszaélések megszüntetésére és hogy az egyik esetre nézve bírói vizsgálat is folyik.

A porosz képviselőház 1908. február 4. és 5-én tárgyalta a költségvetésnek fennérített czimeit és a beruházásokra vonatkozó törvényjavaslatot, melyet a centrum a

kincstár felső-sziléziai bányáinak hasonló fejlesztésére irányuló határozati javaslatával együtt a költségvetési bizottsághoz utasított. Ez a bizottság 1908. márczius 12-én a törvényjavaslatot változatlanul elfogadta, míg Porsch dr. a centrum nevében tett határozati javaslatát visszavonta.

A képviselőház tárgyalása oly élenken világítja meg a porosz kincstári bányák viszonyait, hogy e futólagos ismeretnél sem mellőzhetők a felszólalók idevágó megjegyzései.

Hager dr. (centr.) szerint a széninség csökkenése céljából a termelés emelendő volna és az állami bányáknak kellene jó példával előljárniok, míg most hátramaradnak. A Saar vidékén az utolsó esztendőben alig emelkedett a termelés, Sziléziában pedig határozottan igen elmaradt a kincstár, mert ott a termelés 1897-ben összesen 20 millió tonnát tett ki, melyből a kincstár 5 milliót, vagyis egy negyedet szállított, míg most 32 millióból alig 6 millió esik rá, tehát jóval kevesebb, mint egy ötöd.

Stackmann (konz.) követeli, hogy a kincstári bányák a szövetkezeteknek szükségletük beszerzésénél elsőbbséget adjanak. Kifogásolja továbbá a kincstári kőszének magas árait. A sziléziai szén arát az előirányzat tonnánként 8.65 márkában szabja meg, holott a múlt évben 8.19 márkával irányozták elő, de 8.40 márkával árusították. Westfáliában 10.55 márka az előirányzat a múlt évi 10 márkával szemben, amely helyett 10.42 márkát vettek meg a vevőkön. Saarbrückenben pedig így alakulnak ugyanezen számok: 12.35, 11.70 és 11.96 márka.

Hilbek (nemz. lib.) szerint a magánvállalatok még nagyobb mértékben is emelhetnék volna termelésüket, ha a *kocsihány* nem akadályozta volna azokat a szállításban és így a széninségért kizárólag az állam okolható. Felső-Sziléziában a termelés az utolsó két esztendőben évente 9%-kal emelkedett, míg a kincstári bányászat csupán 4.5% emelkedést mutat. E szerint tehát a magánvállalatok emelkedése jóval több 9%-nál és míg a dortmundi kerületben a termelés 1906-ban az előző évvel szemben (melynek termelését a februári sztrájk befolyásolta) 17%-kal emelkedett, a saari bányákban ugyanezen esztendőben 1.67% az emelkedés. 1907-ben pedig 400,000 tonnával csökkent is termelésük, — véleménye szerint főleg azért, mivel a munkások a bérek emelése daczára kevesebbet termelnek, mint amennyit termelhetnének. Rámutat arra is, hogy a szénhiány csökkenése végett a rajna-westfáliai szénszindikátus 500,000 tonna angol szenet vásárolt, melyért 1.889,000 márkát fizetett, továbbá, hogy nagy áldozatok árán visszaszerezte a külföldre eladott szénnek egy részét, miáltal a dortmundi kerület kivételét az egész termelés 7%-ával csökkentette; elismeri ugyan, hogy a kincstár nem vásárolhatta vissza a Franciaországba eladott szenet, viszont azonban nem hagyhatja szó nélkül, hogy amikor a szénhiány egyre fokozódik a kincstár saari bányái, melyek 1904-ben termelésük 12.7%-át, 1905-ben 12.4%-át vitték ki, 1906-ban 12.8%-ra emelték kivitelüket. Felső-Sziléziában az állami bányák hasonlóan jártak el, mert kivitelük 1904-ben 6.7%, 1905-ben 7%, 1906-ban pedig 7.3%-ot tett ki. Rendkívül érdekesek azok a számítások is, melyeket a westfáliai bányászat jövedelmezőségéről közöl. A tonnánként 6.50 márka munkabérhez anyagokra 1 márkát, bányafára 1 márkát és az összes egyéb kiadásokra, igazgatási költségekre, adóra stb. csupán 0.50 márkát számítva, 9 márka a termelési költség, melyhez azután a kamatoztatás és amortizáció járul. A Gladbeck-bánya a hivatalos adatok szerint 34 millió márkába került és ha 1.2 millió tonnát termelne, továbbá, ha csupán 7%-os kamatot, amortizációt és leírást számítunk, minden tonnára két márka kamat esik és így egy tonna szénre már 11 márka érték számítandó, holott annak eladási ára 11.50 márka. Ily jövedelmezőség

nem áll arányban az óriási kockázattal, amelylyel a bányászati jár.

Voltz dr. (nemzeti liberális) fejtegetése szembevetendővé teszi, hogy a széntermelés viszonyai mennyire egyezők nálunk a németországiakkal. Szórol-szóra ezeket mondotta többek között: »Igen szép, hogy a fiskus most új bányákat készül Westfáliában üzembe helyezni. Sőt az urak a centrumban azt mondják: ezt nem csak Westfáliában kell megtenni, hanem Felső-Sziléziában is. De hát uraim, azt hiszik önök, hogy a múlt esztendőben és két év előtt, a széniség idején a bánya, az üzemben lévő bánya volt kevés? Bányánk uraim, elég volt és lefejthető szénünk is volt bőven: ami hiányzott, azok a *munkások* voltak. Hogyha például Felső-Sziléziában elegendő munkásunk lett volna, akkor könnyen még 10, sőt valószínűleg 15 és 20%-kal is is *többet* termelhettünk volna, mint amennyit valósággal termeltünk. És Westfáliában, ahogy én tudom, nem sokkal mások a viszonyok; ott is távolról sem volt akkora a termelés, mint amekkora lehetett volna, ha elegendő munkás állott volna rendelkezésre. Több bánya tehát semmit sem használt volna, ha nem volt meg a szükséges munkaerő is. Felső-Szilézia azonban, amint azt tegnap kifejtették, termelését kerekén 9%-kal emelte: Westfália is tényleg jóval többet termelt az utolsó két évben, amint a közölt számokból láthatják. A meglévő bányászati tehát a legnagyobb mértékben érezhető munkashiány dacára in puncto a termelés emelése annyit tett, amennyi a miniszter ur tegnapi nyilatkozata szerint, másutt alig lett volna lehetséges. És ennél még sokkal több történt volna, ha elegendő munkásunk lett volna.

Új bányákra tehát egyáltalában nincs szükségünk. Hogyha azonban esetleg Felső-Sziléziában még új kincstári bányákat is telepítenének, nagy aggodalommal kellene a jövő elé néznie. Honnan vegye Felső-Szilézia a maga kedvezőtlen helyzetében a moarchia legszélsőbb délkeleti részén rossz esztendőben a fogyasztókat? Alig néhány esztendeje, 1901—1904-ig Felső-Sziléziában egyszer 3%-kal apadt, azután ismét 3%-kal emelkedett a termelés, egészben pedig úgy hullámzott, hogy a felső-sziléziai kőszénbányászati tökéletes stagnációjáról volt szó. Ennek dacára mostanában mégis 12—14 új bányamű van Felső-Sziléziában. Ha ehhez még új kincstári bányák kerülnének, akkor uraim, ez valószínűleg csapássá válhatnék.

Ezekből mutatványul elég ennyi is: de a kereskedelmi miniszter néhány nyilatkozatával már csak azért is foglalkoznunk kell, mert az egyes képviselők itt közölt nyilatkozatait mindenben megerősítik.

Delbrück miniszter a tárgyalás két napján ismételt nyilatkozott s egyebek közt elismerte, hogy a kincstár 1908-ra emelte a szén árát, de csupán az 1907. évi költség-előirányzattal szemben, mert tényleg már 1907-ben is ezen az áron szállított a kincstár. Megjegyzi különben, hogy a szénárakat mindig vagy megelőzik az események, vagy mögöttük maradnak. A depresszió árai még néhány évre belenyulnak a magas konjunktúra idejébe, mert a pangás idejében a termelő azt sem tudja, mit csináljon a szénével s kénytelen azt hosszú időre alacsony áron lekötöni. Így pl. 1905. őszén Saarbrückenben nem tudtak hová lenni a szénrel s nagy mennyiségeket adtak el Franciaországnak; ez az oka, hogy még kevés idővel ezelőtt is igen olcsón szállították oda a szenet. Most azonban már korlátozta a kivitelt.

Elismeri továbbá, hogy a kincstár saari bányáiban jóval magasabbak az árak, mint a Ruhr vidékén, valamint azt is, hogy a munkások teljesítménye ott hanyatlott, míg a többi szénvidéken emelkedett, de kielégítő magyarázatot

erre nem tud, mert amint mondja, valóságos hadserege a tisztviselőknek teljesíti a felügyeletet s lehetetlen, hogy a munkások kevesebbet dolgozzanak, mint másutt.

A bányatisztek „kenéséről” ismétli a költségvetési bizottságban tett nyilatkozatát. A szövetkezetek szükségletének kielégítésére gondja lesz, de figyelmeztetnie kell a házat, hogy ennél tovább nem mehet, különösen pedig, hogy a fogyasztók egész sora egyáltalában nem hajlandó közvetlenül a kincstártól vásárolni, mert a kereskedőktől kedvezőbb feltételek mellett, pl. hosszabb fizetési határidőre vásárolhatnak és így a kincstár sem mellőzheti a közvetítő nagykereskedelmet ezen fölül azért is, mert a fogyasztók nagy részének különféle szénfajtákra van szüksége, melyekből a kincstár nem mindig szállíthat, melyek azonban nagykereskedő czégeknel mindig raktáron találhatók.

Megismételte ezenfölül a költségvetési bizottságban tett nyilatkozatait is, általában pedig tartózkodás nélkül s rendkívüli szakértelemmel beszélt a német széntermelés és a bányamunkások viszonyairól: a centrum határozati javaslatának elfogadását azonban ellenezte, miután ily beruházásokat Felső-Sziléziában ez idő szerint még nem tart szükségeseknek.

A példa tehát meg volna. Olyan, amilyen; hogy hiven fogjuk követni, alig lehet kétséges.

Balkay Béla dr.

Készpénz-követelések behajtásáról.

— *Tekintettel a végrehajtási törvény 79. és 123. §-aira.* —

A végrehajtási törvény 79. és 123. §-ai módot nyújtanak a hitelezőnek arra, hogy behajtás alá kerülő követelését az adoson, ha ennek egy harmadik ellen van fennálló követelése — miként hajtsa be. A 79. §. szerint a bírósági végrehajtó a végrehajtási jegyzőkönyvben írja össze a követelést, melyet a végrehajtató lefoglalt és ezen jegyzőkönyv hiteles másolatának áttétele mellett keresi meg a telekkönyvi hatóságot, mely azután az alzálogjogot a bekebelezett követelésre bekebelezi. Természetes, hogy ezzel a végrehajtató pénzéhez nem jutott még és hogy neki további lépéseket is kell tennie, hogy pénzéhez jusson.

A mód, melylyel ezt elérni akarta, többféle volt és találkozott olyan kísérlet is, mely a jelzálog tulajdonosát akarta felelősségre vonni és egyenesen ezt támogatta meg, hogy az alzálogjogon bekebelezett követelés kielégítését az ingatlanból a tulajdonos köteles legyen eltérni. Hogy ily kísérlettel 1895-ig többszörösen is találkozunk, azt legjobban bizonyítja az a körülmény, hogy a Kuria teljes ülésű döntvényt hozott (61. sz.), melyben kimondja, hogy az alzálogos hitelezőnek a jelzáloggal terhelt ingatlan tulajdonosa ellen rendszerint nincs kereseti joga és magából az ingatlanból — árverés folytán történt vételár-felosztás esetét kivéve — csak úgy nyerhet kielégítést, ha saját adósának jelzálogilag biztosított követelését magára ruháztatja, vagy annak behajtására feljogosíttatik.

Ha az ingatlan, melyen az alapjelzálog be van kebelezve, árverésen eladott, akkor az alapjelzálogra alzálogon bekerülő végrehajtatonak mindezekre a lépésekre szüksége nincs, mert hiszen az eladott ingatlant helyettesíti az elért vételár, mely most már az összes bekebelezett követelések kielégítésére szolgál. A végrehajtatonak, mint minden telekkönyvi érdekeltnek meg vannak a végrehajtási törvényben biztosított jogai, melyekkel a pénzzé változtatott ingatlanból — ha jó helyen jutott a telekkönyvbe — könnyű szerrel juthat pénzéhez.

A végrehajtási törvény fentebb hivatkozott két §-a azonban nem mindig vezet egyenlő eredményre.

Az árverésen eladott ingatlanon C. 1. alatt 1000 korona van bekebelezve. Erre az 1000 koronára B. 500 korona erejéig alzálogjogot szerez. A megterhelt ingatlan később árverés alá kerülvén, a vételár-felosztásnál kitünt, hogy az egész követelés nem nyer fedezetet, mert a C. 1-re összesen csak 800 korona jutott. Az alzálogjogon bekebelezett hitelező egészben megkapta az ő 500 koronáját és a még fennmaradt 300 korona jutott a C. 1. alatt bekebelelt hitelezőnek.

Egy másik esetben a C. 1. alatti jelzálogos hitelező az őt illető 1000 koronás zálogjog felét engedményezte B-nek. Az árverés eredménye ugyanaz, mint a fentebb említett esetben. Az 1000 koronás követelésre nem jutott csak 800 korona. Itt már B. nem volt megelégedve azzal, hogy az övéből valami levonassék, mert — ugymond — ő az engedményező helyére lépett, neki előbb az egész engedményezett követelést meg kell kapnia és csak az azután fennmaradó rész jut az engedményezőnek. Pedig hát nem kaphat többet, csak 400 koronát. Ugyanannyi jut a C. 1. alatt bekebelezett jelzálogos hitelezőnek is, illetve jogutódainak.

A felhozott két példából kiviláglik az engedmény és az alzálog közti nagy különbség.

Egy esetben az engedményes és alzálogos hitelező konkuráltak és az engedményes nem tudta megérteni, hogy hogyan lehetséges az hogy ő előbb szerzett telekkönyvi jogot s mégis csak annyit kapott, mint a később bekerülő alzálogos hitelező. A fenti példa szerint, a C/1. alatti jelzálogos hitelező az 1000 koronás követelésből 500 koronát 1905. január 30-án engedményez B-nek. Marad tehát még 500 koronája. Ezt az 500 koronát támadja meg X és sikerül neki alzálogon bejutni 1905. január 31-én. Az árverésen elért vételár nem fődözi az összes követeléseket, mert a C. 1. alatt összesen csak 800 korona jut. A végeredmény az lett, hogy az alzálogos is csak 400 koronát, és az engedményes is csak annyit kapott. A sorrendi tárgyalást vezető birónak nehéz a helyzete, mert nehezen tudja megmagyarázni az engedményesnek, hogy ez esetben a rangsorozati elsőbbséggel nem állhat elő, hogy ő az engedményező helyébe lépve csak ugyanazokat a jogokat élvezi, de ugyanazokat a hátrányokat is köteles elszenvedni, mint az. Mivel pedig az engedményezőnek csak 400 korona jutna, neki sem juthat több. Az alzálogon bekerült hitelező könnyebben kapacizálható, mert neki talán nem is remélt előnye van.

A felhozott példából nyilvánvaló, hogy akkor, ha az ingatlan árverés alá kerül, nagyon egyszerű a végrehajtási törvény 79. §-ának alkalmazása, mert az alzálogjogon bejutott végrehajtató arra a helyre jut, hol a végrehajtást szenvedő alapjelzálogos van bekebelezve és ami ennek jutna — most neki jut. A végrehajtató tehát minden nagyobb költség és utánjárás nélkül jut pénzéhez, legfeljebb az árverési ügy végleges lebonyolítását kell a telekkönyvi hatóságnál sürgetnie.

Nem ugy akkor, ha az ingatlan maga nincs végrehajtással megtámadva. Ebben az esetben — mint a 61. sz. döntvény mondja — az alzálogos hitelező az ingatlan tulajdonosa ellen fel nem léphet, azt perbe nem vonhatja, hanem előbb a követelést magára kell engedményeztetnie. Természetes, hogy ez az eljárás mar nem oly gyors, mert míg az előbb ismertetett esetben csupán a végrehajtó által a telekkönyvi hatósághoz átküldendő végrehajtási jegyzőkönyv hiteles másolatának átküldése kimeríti az egész eljárást, emitt a végrehajtás fogantatására illetékes bíróságnak kell beavatkoznia, hol — esetleg az érdekelt meghallgatása valván szükségessé — az eljárás huzamosabb időt vehet igénybe.

Ha a végrehajtás fogantatására illetékes bíróság az engedményezést kimondja és a telekkönyvi hatóságot annak bejegyzése végett megkeresi, akkor a végrehajtónak két joga lesz a telekkönyvben bejegyezve. Az első az alzálog, melyet a bírósági végrehajtó megkeresésére bekebelezett be a telekkönyvi hatóság, a másik az engedmény, melyet a végrehajtás fogantatására illetékes bíróság megkeresése folytán jegyez be.

Nyilvánvaló, hogy mivel a két jog egy, mind a kettő egyszerre fenn nem állhat. Az engedmény bekebelezésével egyidejűleg ki kell az alzálogjogot törölni. Amde megeseit, hogy az alzálog bekebelezése után, de az engedmény bekebelezése előtt valaki ugyancsak a végrehajtást szenvedő bekebelezett követelésére szintén alzálogjogot szerez.

Ha a végrehajtató nem eléggé körültekintő és a később érkező engedmény bekebelezése alkalmával meg nem győződik arról, hogy a későbbi engedmény az előbb bekebelezett alzálog rangsorozatában bekebelezetett-e be, akkor könnyen hátrányos helyzetbe jut, mert az, aki alzálog és engedmény közt jutott a telekkönyvbe, követelése nagy részét elszedheti előle.

Hamar Gyula
szakírója a bíróságnak.

Pénzügyi tisztviselők kongresszusa.

Alant kimerítő értesítést adunk arról a magas színvonalú ülésről, amely a *Dunántúli pénzügyi tisztviselők egyesülete* és a *Hevesmegyei pénzügyi tisztviselők egyesülete* kezdeményezésére márcz. 25-én a Pénzügyi tisztviselők országos egyesülete tanácstermében Budapesten, a fővárosi tisztviselők részvételével, megtartott. Az ülés eredménye az, hogy az általunk hangoztatott elv, mely szerint *a pénzügyi tisztviselők első országos kongresszusa csak mint az összes tisztviselők egyöntetű és egyakaratu megnyilvánulása lesz értékes és fogja céljait a megvalósuláshoz közelebb vinni*: diadalt aratott. Jóllehet az ülésen hangoztak el olyan vélemények is, melyek szerint a vidék önálló szervezkedése és a kongresszus kizárólagos vidéki jellege nem zárja ki a fővárosi tisztviselők részvételét, mégis *sikerült a véleményeket legtöbbször összhangba hozni és kimondani azt az igazságot, hogy csak egyféle pénzügyi tisztviselői érdeket ismerünk*. Az érdekközösség, mely a dunántúli pénzügyi tisztviselők lelkes és elég dicsérrel nem illethető kezdeményezéséből fakadt, immár bevonul a pénzügyi tisztviselők fővárosi és vidéki tagjainak köztudatába. Ennek az eredménye az lesz, hogy az erők egyesítése és a megteremtett harmonia kapcsán a tisztviselők kivánságai, melyek a *f. évi június 7—8-án Budapesten az Új város háza nagy termében megtartandó magyar pénzügyi tisztviselők első országos kongresszusán* köztudomásra fognak jutni és amelyek mar különben is közismertek, *egy egységes és zárt sorokban egymás mellett álló, egymás igazáért lelkesülő társadalmi osztály kivánságaiért fognak elhangzani*. És ne áltassuk magunkat azzal, hogy az esetben, ha a vidéki és fővárosi tisztviselők akarata külön-külön különböző időben nyilvánulna meg, nagyobb eredményeket tudnának elérni. Jóllehet a közeledés, mely olyan lelkes egyének kezdeményezéséből indult ki, akik sem az egyesek, sem töredékek, sem pedig testületek érdekeit nem nézték, hanem *egyedül a pénzügyi tisztviselők közös érdekeinek védelméért szállottak sikra*, ma még csak zsenge hajtásként jelentkezik, alapos reményünk van arra, hogy abból a kartarsi együttérzésnek, az azonos érdekek felismeréséből fakadó testvériségnek virágai fognak kihajtani és ebből nemsokára terebélyes faként fog kibontakozni a pénzügyi tisztviselői kar jogos kivánságainak teljesülése.

Még csak arra kívánunk rámutatni, hogy *az együttműködés akadályai az volt, hogy egyesek nézete szerint a fővárosi tisztviselők állítólag más uton akarták igazuk érvényesítését*. A fővárosiak egy részét — és talán nem egészen alap nélkül — *azzal vádolták, hogy nem a munkaadó pénzügyi tisztviselőkkel és azok igazgatóságával egyetemben kívánta céljait megvalósítani, hanem a szocializmus karjaiba dobta magát*. Váló igaz, hogy egy testületnek, melyhez számos pénzügyi tisztviselő csatlakozott — a Magántisztviselők országos szövetségének tagjai részben olyan elveket vallanak, amelyek a szocializmus felé való közeledést előmozdítani vannak hivatva, mindazonáltal *ez nem a fővárosi pénzügyi tisztviselőinek állásfoglalása*.

Hisz mindenki tudja, hogy a pénzügyi tisztviselők kivánságainak hathatós előmozdítása, illetve azok teljesítése nagy részben a munkaadó pénzügyi tisztviselők és igazgatóságok jóindulatától függ. A fővárosiak nemcsak, hogy nem kívánják ezt a jóindulatot kockára tenni, de sőt és ezzel a vidéki kartársakkal teljesen egyetértenek, szilárd meggyőződésük, hogy csakis ezen jóindulat birtokában lesznek képesek a törvényhozástól elnyerni kívánt jogaik megvalósítását. *Az az érdekezésség, mely a fővárosi és vidéki kartársak között az említett tisztviselői érdekvédelmi állásfoglalása folytán hétségek kizáróan meg van állapítva*, alkalmas arra, hogy a felvetett nagy problémák u. m. *szolgálati pragmatika* kérdése

nemkülönben az *ipartörvény szabályozásából eredő összes sérelmek*, továbbá a *nyugdíjügy rendezetlensége, a munkaidő kérdése* stb. megoldást nyerjenek.

A kongresszust rendező *Dunántuli pénzügyi tisztviselők egyesülete* készséggel ad felvilágosítást a kongresszus részleteiről és reméljük, hogy az első országos kongresszus a résztvevők nagy számával, azok fajsúlyával olyan impozáns megnyilatkozása lesz a kar jogos törekvéseinek, hogy az előtt az illetékes tényezők a hangoztatott igazságok és jogok felismerése után megfogadják hajolni.

A *Dunántuli pénzügyi tisztviselők egyesületének tanácsa* márcz. 25-én Budapesten, a Pénzügyi tisztviselők országos egyesülete ülés-termében (V., Zrínyi-utca 12. sz.) Markovits Gyula elnöklete alatt ülést tartott.

Jelen voltak: Markovits Gyula elnök (Komárom), Barcza Kálmán (Komárom), Barcza László (Komárom), dr. Berényi Pál (Sopron), Bleszl Ferencz (Esztergom), Boda József (Kaposvár), Bucsánszky Kálmán (Gyöngyös), Dénes József (Csurgó), Engel Gyula (Eger), Gáspárdy Gyula (Eger), Hirling Gyula (Hatvan), Kormos Alfréd (Bpest), Kotzián Emil (Kaposvár), Pollatsek Arnold (Budapest), Popper Samu (Veszprém), Róz Jenő dr. (Budapest), Simalya V. Ferencz (Kaposvár), Szabó Jágó (Gyöngyös), Szász János (Budapest) és Vrataries Gyula (Eger).

Az értekezlet főtárgya a titkár előterjesztése volt, az *országos kongresszus tartása* tárgyában.

A pénzügyi tisztviselők Budapesten tartandó országos kongresszusának tervezete egyhangú tetszéssel fogadtatott és hosszabb eszmecsere után csak az a kérdés támasztott, hogy a kongresszus a budapesti pénzügyi tisztviselők bevonásával vagy kizárólag vidéki pénzügyi tisztviselők részére rendeztessék. Miután az elnök a kérdést tüzetesen ismertette, Koczián Emil, dr. Berényi Pál, Kormos Alfréd, Szász János, Gáspár Gyula és dr. Róz Jenő hozzászólása után elhatározatott, hogy a kongresszus a budapesti pénzügyi tisztviselőkkel karöltve, tehát együttesen tartandó meg. Megvitatták még azt a körülményt, hogy ki rendezze és intézze a kongresszus ügyeit, és megállapították, hogy a folyó évi június 7. és 8-án Budapesten az Újváros-haza termében tartandó kongresszus vezetése, a kezdeményező Dunántuli pénzügyi tisztviselők egyesületére bízatik, mely az előkészítő munkákat mielőbb megkezdi és e célból végrehajtó bizottságot szervez, amelyben budapesti pénzügyi tisztviselők is részt fognak venni. Végül Szász János indítványt tett arra nézve, hogy a kongresszus ügyében való közreműködésre a Magyar pénzügyi tisztviselők országos szövetsége is hívassék meg.

Markovits Gyula elnök erre részletesen vázolta azokat az ígéreteket, amelyeket Mándy Lajos, mint az országos szövetség elnöke, a pénzügyi tisztviselők napirenden levő ügyeire nézve tett. Necsak a kongresszusban való részvételre, hanem ezeknek a rég elhangzott ígéretnek a bevalóságára is fel kell az országos szövetséget hívni. Az értekezlet befejezése előtt a titkár bejelentette, hogy a D. P. T. E. tanácsi tagságáról Lovász Nándor, a Győri általános takarékpénztár igazgatója egyéb elfoglaltsága miatt lemondott és helyébe Weisz Vilmos az Első győri takarékpénztár igazgatója kooptáltatott. Végül előterjesztették a pénztári jelentést az elmúlt évről, mely szerint az egyesület 1100 korona készpénzgyonnal rendelkezik.

Pénz- és értékpapirpiac.

Budapest, április 1.

Hogy mégse muljék el egy hét sem valamely jegybank kamatlábjának leszállítása nélkül, a *Belga nemzeti bank* a napokban 4%-os kamatlábját 3½%-ra mérsékelte. A Német birodalmi bank azonban még mindig nem mozdult és hogy a késlekedésre jó oka volt, ezt az ultimó bebizonyította. A Német birodalmi bank jelentékeny ultimó-igények fedezésére volt elkészülve, de ezek minden várakozást meghaladó mérvben toltak feleje, annyira, hogy a bank valószínűleg ismét

visszaesik az adóköteles jegyforgalomba, kamatlábjának leszállítása tehát csak április közepe felé várható. Ellenben más piacokon a szükséglet normális és a magán-kamatláb úgy Londonban, mint Párisban lefelé hajlik.

A *belföldi pénzügyi piacon* az ultimó-igények a múlt hét végén igen csekélyek voltak, de a hó két utolsó napján rendkívül feltornyosultak, annyira, hogy az igények összege nagyobb most, mint múlt év márczius végén. Ennek oka főleg az osztlékok kifizetésére vezethető vissza, mely célból az idén a szokottnál nagyobb összegekre van szükség. A benyújtások az Osztrák-magyar bank bécsi főintézeténél márczius 31-én 24, a budapestinél 17 millióra emelkedtek, de mivel a benyújtásokkal 7—7 millió K esedékesség állt szemben, a bank státuszának jelentékeny megváltoztatása még sem fog bekövetkezni. Az ultimó-igények nagysága azonban a magán-kamatlábát nem szöktette fel, sőt ellenkezőleg *Bécsben* a magán-kamatláb 4½%-ról 4¼%-ra ment vissza, jelölül annak, hogy a magántőke folyvást kis mértékben van igénybe véve. Azt pedig mindenki tudja, hogy április elején az osztlékok kifizetése folytán jelentékeny tőkék áradnak a pénzügyi piacra.

Berlinben az ultimó-piacz rendkívül megdrágult s 7—8%-ra emelkedett, azt hiszik azonban, hogy néhány nap múlva a rövid lejáratú pénz ára jelentékenyen olcsóbb lesz. Hosszu lejáratú váltók keresettek s ez okból a magán-kamatláb ½%-kal 4½%-ra esett.

Londonban pénz bőven áll rendelkezésre s a magán-kamatlábuk 2½%-ra való további esését jelentik.

Párisban állandóan bőven áll a pénz rendelkezésre, a magán-kamatláb nem változott.

A jegybankok utolsó kimutatásai:

Osztrák-magyar bank:		
	márcz. 15.	márcz. 23.
k o r o n a		
Érczkészlet	1,485,053,000	1,490,581,000
Váltótárca	439,617,000	403,567,000
Lombard	80,050,000	79,526,000
Bankjegyforgalom	1,733,493,000	1,765,921,000
Adómentes jegytartalék	151,889,000	154,590,000
Bankkamatláb	4½%	4½%

Német birodalmi bank:		
	márcz. 15.	márcz. 23.
m a r k a		
Érczkészlet	940,988,000	964,457,000
Váltótárca	949,904,000	934,879,000
Lombard	77,431,000	82,176,000
Bankjegyforgalom	1,342,508,000	1,353,519,000
Adómentes jegytartalék	166,550,000	155,439,000
Bankkamatláb	5½%	5½%

Angol bank:		
	márcz. 19.	márcz. 26.
f o n t s t e r l i n g		
Érczkészlet	40,613,000	40,763,000
Váltótárca	34,230,000	37,248,000
Bankjegyforgalom	27,785,000	28,262,000
Összes tartalék	31,279,000	30,951,000
Bankjegytartalék	29,870,000	29,569,000
Bankkamatláb	3%	3%

Francia bank:		
	márcz. 19.	márcz. 26.
f r a n k		
Aranykészlet	2,757,736,000	2,764,503,000
Ezüstkészlet	904,326,000	907,885,000
Váltótárca	1,060,119,000	994,916,000
Bankjegyforgalom	4,713,073,000	4,727,406,000
Bankkamatláb	3%	3%

Az *értéktőzsde* szilárdsága ezen a héten sem szűnt meg, de nemzetközi jelenség, hogy nem a spekuláció működése okozta a változást, hanem közgazdasági tényezők ténykedése képezte alapját a javulásnak, amely most már nemcsak nálunk, de világszerte észrevehető. A spekuláció mindenütt letört, mert a pénzügyi piac tufeszítése folytán mindenütt elvonták a hitelt, így tehát a játékos elemek lassan

leszerelték ügyleteiket és visszavonultak. A helyzetet a nagy tőke, nevezetesen a nagy bankok uralják, amelyek ezidőszerint magukhoz váltották az uszó értékpapiranyagot. Mindamellett sok értékpapir került a tőkepezések kezébe, akik bizonyára nem is gondolnak arra, hogy olcsón beszerzett papirjaikat realizálják. Ha tehát az üzlet rendes medrébe visszatér, nagy föllendülés várható, mert a szükséglet csak nagy árak engedélyezésével lesz kielégíthető. Az elmúlt hét legfontosabb eseménye, hogy Németországban utját egyengették a tőzsdereformnak, amely hivatott Németországban utját egyengetni, hogy a tőzsdéi forgalom a régi megszokott módon bonyolítottassék le. A német piacokon, de különösen Berlinben igen szívesen fogadták, hogy a kormány intervenciójának sikerült a kompromisszumot létrehozni, ennek következtében az üzlet, amely már teljesen elposványosodott, ismét föllendült. A külföldön is szívesen fogadták, hogy immár megszűnt a félelem Németország részéről és most már semmi sem áll útjában annak, hogy a tavalyi krízis okozta sebeket begyógyítsák. A német külpolitika is babérokat aratott, mert *Bülow*-nak a német kancellárnak bécsi látogatása alkalmával sikerült a kételyeket teljesen eloszlatni, amelyeket a macedóniai kérdés békés megoldása dolgában tápláltak. Ha mindehhez hozzátesszük, hogy az önálló bank kérdése, amely a közvéleményt még néhány nappal azelőtt izgatta, elodáztatott, elegendő anyagot hoztunk föl a tőzsde barátságos diszpozíciójának megokolására. Nem hagyhatjuk azonban megjegyzés nélkül, hogy a barátságos diszpozíció sem a forgalom megélénkülésében, sem az árfolyamok illő fölbuzdulásában nem jutott kifejezésre, mert az éltető elem, a nagyközönség érdeklődése eddigelé fölkelhető nem volt. Ami eddigelé történt, csak reakció volt, amely ezuttal kedvező irányban fejlődött, mert néhány hátráltató momentumot sikerült kiküszöbölni. Volt azért sok mindenféle, ami a harmóniát megzavarhatta volna, nevezetesen, hogy az amerikai tőzsdéről néhány nap óta ismét gyengébb jelentések érkeztek, a nemzetközi vaspiac hírei sem oly biztatók, mint a múlt héten, különben az osztrák parlamentben is valami belső viszály torrong, amelynek ismét a németek és csehek surlódása nyújtott tápanyagot, sőt helylyel-közzel kabinetválságról is esett szó az osztrák sajtóban. Rosszul kötött egyébiránta párisi és a londoni börze realizációs hajlama, Párisban pedig *Rochette* bankár család üzelmei széles körbe vitték a kétkedés és kedvtelenség csiráját. Mindamellett nem lehet másképpen, mint bizonyos optimizmussal a jövőbe tekintenünk, mert látszat szerint a likvidáció folyamata megszűnt a nagy centrumokban és elébb-utóbb mégis csak a derűsebb világnézetnek kell diadalmaskodni.

Nalunk a nemzetközi piacon tartós javulást tapasztalunk. A két hitelrészvény 5—6 koronával emelkedett az ultimóhalasztás után, amelynek alkalmával kitűnt, hogy az angazsmánok ismét kisebbedtek és hogy Berlin részére ugy Budapestén, mint Bécsben beszpozíciókat tartanak fenn, amelyeket előbb-utóbb födőzni kell, ha még oly nagy veszteséggel is. A két hitelrészvény árfolyamából április első napjaiban 14, illetve 20 koronát vonnak le felülosztalék fejében, amelynek levonása után mindkét részvény árfolyama bizony elég szerény, így tehát a természetes emelkedésre szinte praedesztináltak.

Az osztrák hitelrészvény végül 649.50 K áron, a magyar hitelrészvény 755— K áron zárult. Az államvasutérészvény 676 koronáról 687.50 koronáig emelkedett, mert most már az osztrák miniszterelnök is beleavatkozott az államosítás ügyébe, amelynek gyors lebonyolítását várják, végül 685.50 K áron zárult. A *Jelt vasutérészvény* ára névleges, végül 144.50 K áron zárult.

A helyi piacon nagyobbára szerény változások voltak. A *rimamurányi*-részvény, amely terjedelmes realizálás nyomán

567 koronáról 555 koronáig esett vissza, csakhamar elért legdrágább árához közel járt, rajta kívül még csak a *Jelzalogbank*-részvény érdemel említést, amely a közgyűlésre következő napon 10 koronával javult, *Szell* Kálmán kormányzó beszédének utóhatásából, amely mindenütt a legnagyobb tetszést aratta. A többi helyi érték árváltozása 1—2 korona keretében folyt le.

Csak a készáru-piac forgalma volt ezen héten, ami a legnagyobb megkorholást érdemi. Innét kiindulva, az érték-üzletnek a legszomorubb perspektívát kellene nyitnunk, hacsak azt nem vesszük számításba, hogy nálunk minden, ami az értékpiacon történik, a legtöbbször ötletszerűen megy végbe. Néha valósággal megostromolnak számos helyi értéket, máskor a legelőnyösebb ár sem képes vevőket szerezni készáru-értékeinknek. Most az utóbbi eshetőség dominált. Kötés csak elvétve és igen kevés értékből volt.

A sorsjegypiacon ugyszólván egyetlenegy kötés sem volt.

A járadékpiacon néhány napig meglehetősen lanya volt, mert nemcsak itten, de Bécsben is teljesen megszűnt a bevásárlás beruházási czelokra. Utóbb azonban egy egyezmény állott be, amely a magyar koronajáradék felé fordította a közfigyelmet, nevezetesen az, hogy Párisban sikerült a magyar koronajáradékot bevezetni a kulissz forgalmába. Való ugyan, hogy a hivatalos francia árjegyzőlapban ezennel sem jegyzik még a magyar koronajáradékot, mert szelvénye nem váltandó be kötelezően aranyban, de már ez a lépés is haladást jelent, mert módjában lesz a francia tőkepezéseknek és spekulánsoknak a magyar vezető járadékkal foglalkozniok. A 4%-os magyar koronajáradék 93.40 koronáról 94 koronáig emelkedett. A többi alig változott.

A valuta és ércváltó az ultimóhoz közeledvén, valamivel olcsóbbodott, de az eltérés igen kisszerű, amit most már huzamosabb idő óta tapasztalunk.

A külföldről érkezett részletes tudósításaink a következők:

Berlinben szilárdra fordult az üzlet, mihelyt a Német tőzsdereform előmenetéről kedvező hírek szivárogtak ki. A pénzpiac is kissé megenyhült, mert az ultimó simán intéztetett el. Nagyjában véve az üzletmenet nem elégtett ki.

Párisban az üzlet irányzata renyhe volt. Az orosz járadék azonban ismét emelkedett, sőt az orosz iparértékek ára is javult. Az arany bányáértékek tartottak.

Londonban kissé rosszabbodott a helyzet, mert az amerikai értékek ismét olcsóbbodtak. Az orosz járadék kivételével, amelyet párisi megbízásból drágábban vásároltak, valamennyi nemzetközi érték olcsóbb áron került forgalomba.

Bécsben néhány nap óta sztagnációt tapasztalunk. A bányapiac mozgalmá kissé szünetel, bár valószínű, hogy a mostani nyugodt üzletmenetelt majd csak élénk forgalom fogja helyettesíteni. A kedvezőtlen belpolitikai hírek is tartózkodást okoztak. Némi változatosságot az államvasuti mozgalom okozott, amely a vasutminiszter és az osztrák miniszterelnök közt megindult tárgyalás nyomán fejlődött.

Newyorkból most már körülbelül egy hét óta kevésbé jó hírek érkeznek, amelyek azonban inkább a realizálás következményei, amelyet az ottani nagy spekulánsok és fezőrök okoztak. Hiszen egy hónap óta tetemesen emelkedtek az amerikai vezető értékek, nincs tehát azon mit esodálkozni, hogy most némi visszahatas került a napirendre. Legujabban a bányamunkások sztrajkmozgalmá aggasztotta a spekulánsokat.

	márcz. 24.	apr. 1.	Változás
Magyar aranyjáradék	111.70	112.—	+ 0.30
Magyar koronajáradék 4%	93.40	93.90	+ 0.50
Orosz államkölcson	91.90	92.75	+ 0.85
Anglo-bank	303.50	300.—	- 3.50
Hazai bank	278.75	282.—	+ 3.25
Magyar hitel	770.—	755.—	- 15.—
Jelzalogbank	422.50	434.50	+ 12.—
Kereskedelmi rt.	577.—	573.—	+ 4.—

	márcz. 25.	apr. 1.	Változás
Leszámlolóbank	473.50	475.50	+ 2.-
Osztrák hitel	643.-	649.50	+ 6.50
Osztr. m. bank	1730.-	1715.-	- 15.-
Unionbank	546.-	547.-	+ 1.-
Pesti hazai I. takaréka	18175.-	18600.-	+ 425.-
Első magyar ált. biztosító	9425.-	9545.-	+ 120.-
Pannonia vbiztosító	2125.-	2150.-	+ 25.-
Bpesti gőzmalom	1600.-	1540.-	- 60.-
Felső magyar bánya	630.-	590.-	- 40.-
Köszén és téglá	480.-	475.-	- 5.-
Magyar aszfalt	160.-	152.-	- 8.-
Salgótarjáni köszén	575.-	572.-	- 3.-
Ujlaki téglá	302.-	227.-	- 75.-
Ganz és társa	3065.-	3040.-	- 25.-
Rimamurányi vasmű	556.-	564.50	+ 8.50
Schlick-vasöntő	415.-	395.-	- 20.-
Weitzer gépgyár	383.-	388.-	+ 5.-
Sertéshizlalo	470.-	415.-	- 55.-
Első magyar szálloda rt.	495.-	475.-	- 20.-
Felten és Guillaume	910.-	890.-	- 20.-
Gschwindt-gyár	1390.-	1320.-	- 70.-
Kábelgyár	650.-	630.-	- 20.-
Czukuripar	1750.-	1775.-	+ 25.-
Törökbir. dohány	412.-	408.-	- 4.-
Közúti vaspálya	560.-	561.-	+ 1.-
Városi villamos	275.-	273.75	- 1.25
Bur-vasut	189.-	188.-	- 1.-
Déli vasut	142.50	144.50	+ 2.-
Osztr.-magy. államvasut	685.-	685.50	+ 0.50

A gabonatözsderől.

Budapest, április 1.

Az időjárás lényeges szerepet hódított magának a múlt hét eseményeiben. A hűvös, esős időjárást, enyhe napos idő váltotta fel, mely az új vetésekre jótékonyan hatni látszott. Azonban épen a hét utolsó napjaiban nagybódottak a panaszok a vetésekről és ez megakasztotta az októberi buza devalvációját. Az áprilisi határidőkben a múlt hó utolsó napjaiban nagy realizációk történtek. Mindig akadnak gyenge elemek, ezuttal azonban nagyobb mértékben, kik az utolsó pillanatig akarnak az angazsmánban maradni és mi sem természetesebb, hogy ezek a tömeges lebonyolítások nagy árvesztésekbe kerültek. Az áprilisi eseményeket nagy érdeklődés előzi meg. Általános a nézet, hogy Budapesten kb. 250,000 mm. buza van, mely felmondásra alkalmas: kérdéses azonban, hogy ezen egész mennyiség fog-e felmondani. Átvevőként egyik előkelő helybeli nagykereskedőt, néhány malmot emlegetnek és kétségkívül akadnak kisebb mennyiségekre is átvevők. Felmondott ma 235,000 mm. buza, 58,000 mm. rozs, 13,000 mm. zab. A felmondott mennyiség különösen buzában meglepetést keltett, mert nem számítottak mindjárt első napon ily tekintélyes kvantumra. Mindamellett az üzlet irányzata nem változott, az árak csekélységgel emelkedtek is, és ez az üzlet szilárd jellegét dokumentálja. Rozsban a felmondás aránylag igen kicsiny, de átveszik az egész mennyiséget. Bécsi kereskedők és néhány osztrák malom, kik a tél folyamán nem bírták szükségletüket beszerezni, most követelik a szállítást és hajóba átrakva Bécsbe viszik a kiutalt mennyiségeket. *Az áprilisi terminus úgy látszik még nagyon változatos lesz.* Áprilisi zabban nagyobb arvarációk fordultak elő, arra a hirre, hogy zabban nagy felmondások várhatók, melyeket nem vesznek majd át. A mai nap azonban ebben is meglepetést keltett, de bizonyosra vehető, hogy ezután még nagyobb mennyiségeket fognak felmondani, mivel nagyobb tételek usznak eladatlanul Budapesten.

A külföldi piacok, ahol szintén a vetések állása irányítja az árakat, lanyha jelentéseket küldtek, mivel úgy Északamerikából, mint Német-, Franciaországból és a Balkán államokból mindenütt kedvező hírek érkeztek. Argentína is jobb kínálat mellett olcsóbbodó árakat kábelezett, ami az összes külföldi piacokat lanyhára hangolta.

Malmaink a tudósítási héten összesen kb. 91,000 mm. búzát vásároltak. A lisztüzlet bar. alig javult, a malmok készlete nyersáruban igen csekély és így kényszerülve voltak a hét folyamán jobban hozzálatni a vételhez. A készaru árai természetesen most még nagyobb mértékben alkalmazkodnak az áprilisi határidő arfolyamához. Ausztria részéről jobb érdeklődés mutatkozik búzáink iránt. A heti árcsökkenés 40 fillért tesz.

Rozs helyben 10.50, zab 7.50—7.80, tengeri 6.40, árpa 7. koronát jegyezz.

A határidőüzlet a felmondások izgalmi irányítja. A hét elején nagy tételek bonyolódtak le és ezek elég tekintélyes áresést idéztek elő. Az áprilisi buza hónapok óta elő nem forduló arfolyamra 11.20 K-ig csökkent. Októberi buzában azonban a Bánáthól és Tiszavidékről érkezett kedvezőtlen hírek alapján az irányzat emelkedő volt. Az árak további alakulása ez idő szerint a felmondások atvételeihez fog alkalmazkodni.

A ma délutáni határidő-üzlet fedezésekre szilárdan zárult.

	26	27	28	30	31	1
Buza áprilisra	11.47	11.35	11.39	11.36	11.32	11.46
Buza októberre	9.71	9.66	9.72	9.70	9.77	9.84
Rozs áprilisra	10.27	10.28	10.35	10.39	10.56	10.64
Rozs októberre	8.50	8.51	8.55	8.54	8.60	8.64
Tengeri májusra	6.61	6.56	6.56	6.47	6.45	6.48
Zab áprilisra	7.60	7.53	7.47	7.23	7.38	7.38

NYILTTÉR.

(Az e rovatban közöltékért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.)

Gyakornok

kereskedelmi érettségivel, két hónapi fizetés nélküli próbaidőre, helybeli részvénytársaságnál azonnali belépésre kerestetik. Ajánlatok „Ambició” jelige alatt a kiadóhivatalhoz, Budapest, V., Sas-utca 13. intézendők.

KÜLÖNFÉLÉK.

Áru- és értéktözsdei hírek.

A magyar koronajáradék a párisi tőzsdén. A francia kormány és a párisi tőzsdetanács (Membre Syndicale) engedelmével márcz. 25-ike óta hivatalosan jegyzik a párisi tőzsdén a magyar koronajáradékot és a kulisszban folyik is az üzlet. Eddig a belföldön kívül csak Ausztriában és Németországban volt piacza a magyar koronajáradéknak, míg Párisban és Londonban csak a magyar aranyjáradékot jegyezték. Ennek oka kétségkívül az volt, hogy a koronaértéket papírértéknek tartották. A francia piac megnyitával koronaértékű papírjaink számára kétségtelen, hogy a párisi tőzsde után következik a londoni tőzsde. Az angol irányadó körök ez irányban már ki is fejezték készségüket a magyar kormánynak és ha a Rothschild-csoport ez irányban megteszi a szükséges lépéseket, bizonyos, hogy nemsokára a londoni tőzsdén is jegyezni fogják a magyar koronajáradékot.

A német tőzsdetörvény reformja. A német kormány által a parlament elé terjesztett tőzsdetörvényjavaslat tudvalevőleg számolni igyekezett a kereskedelem követelményeivel és az ezen oldalról tett reform-javaslatok egy részét honorálta. Az agráriusok azonban hevesen elleneztek a kormányjavaslatot és valószínűnek látszott, hogy az nem megy keresztül. Ily állásban a dolgoknak a nemzeti liberálisok siettek a kormány segélyére egy oly kompromisszum javaslatba hozásával, amely az ellentétek kiegyenlítésére alkalmasnak látszik. A kompromisszum lényege az, hogy a kormányjavaslatnak az értéktözsde forgalmának megkönnyítésére vonatkozó határozmányai elfogadtatnak, ellenben a terménytözsdeire vonatkozó határozmányok szigorítottatnak. Az utóbbi célból több új határozmány vétetik fel a kormány javaslatába. Ezek nemesak fentartják a tőzsdei határidőüzletnek gabonaművekben és lisztben való eltiltását, de a tilalmat a tőzsdén kívül kötetleno enemu ügyletekre is kiterjesztik. A kompromisszum javaslat szerint kimondandó továbbá, hogy az, aki tiltott határidő-üzletekkel üzletszerűen foglalkozik és már egy ízben rendbirsággal volt sújtva, visszaesés esetén börtönnel és 10,000 márkáig terjedhető pénzbüntetéssel sújtandó.

Henri Rochette egy magyar vállalatban. A világhírre szert tett, pinczérből lett francia bankár neve egy magyar vállalatban is szerepel. Az Erdélyi rézművek rt. (Société anonyme des cuivres des Transylvanie) igazgatósági tagjai között Henri Rochette neve is be van czégezve. A vállalat, amelynek Budapest, Nádor-utca 17. szám alatt van a központi irodája, rézbányái pedig Balabányán és Csikszentdomokoson, 500 darab 100 koronás részvényre oszló 5 millió korona alaptőkével alakult, a

mely tőkének a bányákba még be nem ruházott része a vállalat magyar érdekelteinek állítása szerint budapesti nagy pénzügyintézeteknél van elhelyezve. A társaság alapítója a Párisban élő, magyar származású Korda Dezső mérnök, aki Algériában is alapított francia tőkével rézbányákat. Az igazgatóság magyar tagjai nem tudnak róla, hogyan került Rochette neve az ő társaságukba és azt állítják, hogy ennek a „bankárnak“ a bukása az Erdélyi rézművek rt.-ot nem érinti, a részvénytőke teljesen be lévén fizetve és a részvények kevés darab kivételével egy francia tőkepénzes csoport tárczájában vannak, amelynek élén de Cholet gróf és Leoboldti állnak, akik a társaság igazgatóságának is tagjai. A társaság bányáinak berendezése még nem egészen kész és ott a munkálatok még folynak.

Ajánlható-e a kis sorsjegyek vásárlása? E czímen Schreiber Henrik dr. tollából közelebb egy rőpirat jelent meg, melyet érdemes elolvasni. Miután szerző a kis sorsjegyek előnyeit megismertette, rőpirata végén a következő nézeteknek ad kifejezést: Nem kifogásolható, sőt mindenesetre hasznos dolog a piaczképes kis sorsjegyek előnyeinek a közönséggel való megismertetése és szélszerűbb az embereket azok vételére buzdítani, mint arról lebeszélni. Ha ez a törekvés sikert eredményez, előáll azon nagybecsű eredmény, hogy már a csekély megtakarítások is hasznot hajtolag helyeztetnek el, mely elhelyezés még nyereséget is hoz. Nyereséget azért, mert nyeresési esélyt nyújt, hasznos pedig azért, mert a tőke megtartására vezet s takarékososságra ösztönöz. Mindkettő pedig nagy mértékben hozzájárul azon csábítások eltávolításához, melyek az embereket megkörnyékezik. Ilyenek a terméketlen szerencsejátékok, a drága igérvények vásárlása és azon ugynevezett jótékonyági sorsjegyek vétele, melyek valódi vagy képzelte jótékonyág ürügye alatt a közönségre felerőszakoltatnak s amelyek, ha némi jót is szűlnék, de másfelől a gazdaság élet korrumpálása által sokkal több rosszat okoznak. Ezen kis füzet homlokára irt kérdésre tehát bátran igenlőleg felelhetünk. A kis sorsjegyek vétele kijárt és veszély nélküli utnak tűnik fel előttünk, amelyen a megbotlás és lezuhanás veszélye nem fenyeget és melynek végén a szerencse istenasszonya trónol és kegyesen int felénk.

Nemzetközi védszövetség a tőzsdéi és pénzügyi ügynökök ellen. A „Frankfurter Zeitung“, mely csaknem minden számban élesen ostromozza azokat a külföldi, különösen budapesti ugynevezett „bankarokat“, akik Németország közönségét tőzsdéi játékokra csábító nyomtatványokkal árasztják el, egy nemzetközi védszövetség létszítésének eszméjét veti fel, melynek feladatát a közönségnek, különösen a kis embereknél a tőzsdéjatek csábítások ellen való megvédése képezné. Az eszme megokolásában a cikk a többek közt a budapesti tőzsde és a magyar kormány ez ügyben tanusított közönyösségét is élesen ostromozza. A többek közt felemlíti, hogy a budapesti tőzsdetanács több budapesti „bankcég“ ellen emelt enémű panaszok folytán folyamatba tett fegyelmi eljárás elrendelésekor kijelentette, hogy mindazok neveit, akik tőzsdéjatek csábítások ellen való megvédése ügyleteket kötnek, nyilvánosan közzéteszi. Ehelyett azonban csak a „fölmentő ítélet“ lett közzé téve, mely egyoldalul kizárólag a vádlottak által felmutatott levelezésre lett alapítva. Annyi bizonyos, hogy valaminek történnie kell ez ügyben. A „Fr. Z.“ nem egy budapesti „bankár“ nevét és az ezek által szétküldött „szaklapok“ címét közli, vagy a vádlottaknak kell tehát megfelelő lépéseket tenni a vádak valótlanosságának kimutatása érdekében, vagy az illetékes közegeknek kell a vádak zsebrevaló czégeket szigorúan felelősségre vonni. Sok rossz hírt kolportálnak felőlünk anélkül is a külföldön, legalább a szédelés és világalos vadját kell tehát magunkról lemosnunk.

Bank- és hitelügy.

A bankkérdés. Bécsből írják lapunknak, hogy ott értetlennek tartják azt a budapesti felfogást, hogy az Osztrák-magyar bankkal még csak zsebzal tárgyalásokba bocsátkozni. Igaz, hogy hivatalos tárgyalások még nem folytak, nem is kerülhet erre sor a bank jegyzékének megküldése előtt. De azt Budapesten is csak oly jól tudják, mint Bécsben, hogy az Osztrák-magyar bank a múlt évben a kiegyezési tárgyalások folyama alatt álláspontját a bankkérdésben kifejtette és részletesen előadta, mily feltételek alatt

lenne-e hajlandó budapesti főintézetét önálló magyar jegybankká átalakítani. Igaz, a jegybank akkor is hangoztatta, hogy Magyarországra nézve a bankközösség föntartása előnyösebb lenne. Különbén is a magyar bankbizottság által a szakértők elé terjesztendő kérdések egészben és nagyjában véve az Osztrák-magyar bank mult évi fejtegetésein alapszanak. Az Osztrák-magyar bank a tárgyalásokra már teljesen elkészült. A részvényesek rendkívüli közgyűlése felhatalmazta a jegybankot a tárgyalások megkezdésére.

A Budapesti bank rt. mint már jeleztük, magába olvasztja a Budapesti magyar forgalmi bank rt.-ot és a fuzió kimondása és az e célból szükséges alaptőkeemelés tárgyában április 7-én rendkívüli közgyűlést tart. Ugyancsak április 7-én tart rendkívüli közgyűlést e tárgyban a Budapesti magyar forgalmi bank rt. is. A Budapesti bank rt. és a Fővárosi kereskedelmi hitelintézet rt. fuziójáról szóló hírek alaptalanok.

A Pestvidéki takarékpénztár rt. fizetési nehézségekkel küzd, sőt Gőnye László hitelező, 13,748 koronás követelése alapján, csődöt kért ellene. Az intézet 1906-ban 100,000 K alaptőkévei (1000 drb 100 koronás részvény) alakult és mérleget még nem tett közé.

A Magyar takarékpénztár és bank rt. 1907. első üzletévi mérlege szerint a bruttó jövedelem 146,657 K volt, amiből a költségek és a berendezésből és alapítási költségekből leirt 3048 K levonása után 32,330 K tiszta nyereség marad, ami az 500,000 K részvénytőke 6.5%-a. A váltótárca 1,655,085 K volt, miből visszleszámítva volt 831,089 K. A jelzálogkölesönök 107,689, a folyószámla-adósok 148,112 K-t tettek ki. A betétek az év végével 311,133 K-ra rugtak, azonkívül a hitelezők 220,584 K-t tettek ki. A nyereségből tartalékra 5000, adótartalékra 4000, jutalékokra 2938 K-t fordítanak és részvényenként 8 K = 4% osztalékot fizetnek, 390 K-t pedig új számlára visznek át. A mérlegtelek a következők:

Vagyon: Pénztárkészlet és pénzügyintézeteknél elhelyezett tőkék 46,329, váltótárca 1,655,085, jelzálogkölesönök 107,689, váltóüzlet 8618, előlegek értékpapírokra 3398, folyószámlai adósok 148,112, berendezés 16,300, szervezési és alapítási költség 5000 K. — **Teher:** Részvénytőke 500,000, hitelegyleti biztosítéki alap 28,855, betétek: 311,133, visszleszámított váltók 831,089, hitelezők 220,584, átmeneti tételek 16,542, nyereség 32,330 K. Összesen 1,990,535 K.

A Magyar agrár- és járadékbank rt. márcz. 30-án tartotta közgyűlését. A közgyűlés az igazgatósági jelentést tudomásul véve, a felmentvényt megadta és elhatározta, hogy az 1,995,469 K tiszta nyereségből 1,410,000 K, vagyis 69%, tehát részvényenként 24 K osztalék fizetessék ki: a fenmaradó tiszta nyereségből 20%, vagyis 108,282 K a tartalékalaphoz csatolassék és az igazgatóság alapszabály szerű jutalékára 54,141 K fordítassék, a külön tartalékalaphoz 100,000 K utalassék át, az intézeti tisztviselők és szolgák nyugdíjalapjának javadalmazására 25,000 K fordítassék és az ezutan fenmaradó 268,046 K új számlára vitessék át. Végül a közgyűlés Vest Edét az igazgatóság tagjává választotta. A közgyűlés Györgyey Illés részvényes indítványára az igazgatóságnak, Barta Arnold vezérigazgatónak, a felügyelő-bizottságnak és a tisztikarnak jegyzőkönyvi köszönetet szavazott. A közgyűlést követő igazgatósági ülésen báró Madarassy-Beck Nándor elnökké és Bujanovics Sándor elnökhelyettesé újabb megválasztott. Az ügyvivő igazgatóságba Barta Arnold, báró Madarassy-Beck Nándor, Bujanovics Sándor, nagyenyedi Enyedy Béni és báró csetei Herczog Péter küldettek ki.

A Magyar jelzáloghitelbank részvt. márcz. 30-án tartotta közgyűlését Széll Kálmán elnöklése alatt. Az igazgatósági jelentés szerint a kimutatott tiszta nyereség az 1906-ról áthozott 937,375 K-val együtt tesz 3,486,870 K-t. Ebből levonván 5% kamatot 20,000,000 arany forinttal befizetett alaptőke után 2,392,500 K, marad 1,094,370 K. Az igazgatóság indítványozta, hogy a 937,375 K áthozott nyereség levonása után fenmaradó 156,995 összegből az igazgatóság részére jutalékul 10 = 15,699 K helyett jutalékoszeg fejében fordítassék 42,696 frank a 95.70 K = 40,832 K és a fenmaradt 1,053,538 K összegből 1% 20,000,000 arany forint után még kiosztassék 478,000 K. E szerint az osztalék 15 frank = 6%. A még rendelkezésre álló 575,038 K-ból 30,000 K a nyugdíjalapra, 50,000 K a tisztviselők és szolgák jutalmazására fordítassék. A közgyűlés az igazgatóság jelentését elfogadta, a felmentvényeket megadta és a bank vezetőségének jegyzőkönyvi köszönetet szavazott.

A Központi kereskedelmi és iparbank rt. márcz. 29-én tartotta közgyűlését. A közgyűlés az igazgatóság jelentését, mely bőséges leírások után 342,620 K tiszta nyereségről számol be, tudomásul vette

és hozzájárult a nyereség felosztására vonatkozó igazgatósági javaslat-hoz. E szerint az alapszabályszerű leírások után az általános tartalék-alap jsvadalmazására 50,000 K, a részvények szelvényének beváltására darabonként 10 K (5%) fordítatik és a fenmaradó 8623 K az 1908-iki üzletév számlájára vitetik át.

Uj pénztintézet Nyírmadán. Nyírmadán részvénytársasági alapon uj pénztintézet van alakulóban 200,000 K alaptőkével. Az alapítók: Bilkei Kövesdy Imre, Grünberger Albert és Friedmann Adolf Debreczenből és több nyírmadai vezető ember.

Mezőberényi gazdasági takarékpénztár rt. czég alatt 250,000 K alaptőkével (5000 drb. 50 koronás részvény) uj pénztintézet van alakulóban Mezőberényben, mely a feloszlo és felszámoló Mezőberényi községi hitelszövetkezet aktívait és passzívait atveszi. Az alapításban részt vesz a Békéscsabai takarékpénztár egyesület, mely 2000 darab részvény átvételét biztosította. A Békéscsabai takarékpénztár egyesület részéről az uj társaság igazgatóságban és felügyelő-bizottságban négy tag kap helyet: Havas Mór, Vidonszky Károly, Kerényi Soma dr. és Bohmert József. Az igazgatóság tagjaiul Horváth János, Bacsó Péter, Bartholf Márton, Hoffmann Adám, Klein Miksa, Litauský Pál, Laász Sandor, Majdán János és Piltz József fognak kinevezetni, míg ügyvezető igazgató Kiss Márton szövőgyári igazgató, ügyész Grünwald Dezső dr. ügyvéd lesz. A részvényjegyzési záródó 1908. április 15.

Lupta takarékpénztár rt. (Borosjenő) czég alatt Borosjenőn uj pénztintézet van alakulóban. Az alapítók élén Burdán Tivadar dr. ügyvéd áll.

A Battonyai takarékpénztár rt. közgyűlése elhatározta, hogy 100,000 koronás alaptőkéjét, 500 drb uj 100 korona névértékű részvény kibocsátása által, 150,000 K-ra emeli fel.

A Balassagyarmati népbank rt. március 25-én tartott rendkívüli közgyűlésén elhatározta, hogy 360,000 koronás alaptőkéjét, 200 drb uj 600 K névértékű 1150 K árfolyamu részvény kibocsátása által 480,000 koronára emeli fel.

A Nyitrai kereskedelmi és hitelintézet közgyűlésének az igazgatóság a jelenlegi 200,000 K alaptőke felemelését javasolja 300,000 K-ra, 500 drb 280 koronás részvénynek 400 koronás ártolyamon való kibocsátása útján, úgy, hogy két régi részvény után egy új vehető át.

A Temesvári általános takarékpénztár rt. április 11-én rendkívüli közgyűlést tart, melynek tárgya: Határozathozatal a fuzió, illetve az intézet aktiva és passzívainak a Délmagyarországi gazdasági bank által történendő átvétele felett, esetleg evvel kapcsolatosan a társulat felosztásának kimondása.

Kamatláb-változások. A Deltai takarékpénztár rt. a betéti kamatlábat 4%-ra szállította le. — A Perjámos-haulikfalvai népbank rt. a betéti kamatlábat 5%-ra szállította le.

Az Union-bank (Bécs) márcz. 29-én tartotta közgyűlését. Az igazgatótanács javaslatát, hogy a 4.642,309 K tiszta nyereségből részvényenkint osztalék fejében 7 1/2% vagyis 30 K fizetessék ki és 370,838 K a tartalékalaphoz csatoltassék, elfogadták. Az igazgatótanácsba a kilepő igazgatósági tagokat újra megválasztották.

A Wiener Lombard- und Eskomptebank 1907-re 12 K = 6% osztalékot fizet, mint tavaly.

Kereskedelem.

Az amerikai petróleum-tröszt versenye. Ausztriában és Magyarországon hónapok óta óriási izgatottsággal tárgyalják a petróleum-termelők, finomítók és kereskedők köreiből azt a versenyharcot, melyet az amerikai petróleum-tröszt, itteni expozitúrája, a Vacuum Oil Company közvetítésével, a hazai petróleumipar és kereskedelem ellen megindított. A finomítók kartel nélkül állván, semmit sem képesek tenni a védekezés terén, míg a petróleum-kereskedőket főleg az a körülmény aggasztotta, hogy a Vacuum részint már több városban bevezette, részint bevezetni szándékozik a tartálykannákból való árusítást és ilyen módon a magánfogyasztókat a kereskedőktől elvonja. Most a rendkívül kiélesült versenyharc terén új, jelentős fordulat állott be. A Vacuum Oil Company ugyanis elhatározta, hogy közelebbi közgyűlésén igazgató-tanácsot szervez és annak élére Vörös László volt kereskedelmi minisztert választja meg. Hallomásunk szerint Vörös László hajlandónak is nyilatkozott ezen állás elfogadására, amit mi elég szerencsés megoldásnak tartunk, mert ha Vörös a társaság ügyeinek vezetésére tényleges befolyást és hatáskört biztosít magának, kilátás lehet arra, hogy a kereskedők és finomítók részéről felpanaszolt

állítólagos visszaélések bizonyára meg fognak szünni, ami nélkül alig hisszük, hogy Vörös László az állás elfoglalására vállalkozott volna. Ennek a fordulatnak előjelét láthatjuk talán egy, a társaság által imént kibocsátott körlevélben, amely tiltakozik azon vádellen, hogy a társaság fogyasztóknak közvetlenül árusít. Vörös László működésétől a Vacuum nagy előnyöket vár és erre való tekintettel a közgyűlés a mostani 15 millió K részvénytőkéket 25 millióra fogja felemelni.

A Magyarországi szálló- és fürdővállalat rt. az 1907. évben 108,989 K veszteséggel zárta mérlegét, az előző évi 20,224 K-val szemben. Ezt a veszteséget ismét új számlára viszik át. A társaság 1907-ben 194,734 K új elfogadvány-tartozást csinált. A részletezett mérleg-tételek a következők:

Vagyon: Butorok és anyagok 547,192, felszerelési tárgyak 23,359, a megvásárolt tátralomniczi szállodák épületei 326,988, a tátralomniczi Palota-szálló 670,639, pótlépitkezések a Palota-szállónál 55,334, a csorbatói nagyszálló 312,651, a csorbatói villanytelep 46,298, a tátralomniczi régi épületek villanyostelep 7914, ital- és élelmiszerkészlet 31,419, különféle adósok 2844, készpénz 339, veszteség 108,989 K. — **Teher:** Részvénytőke 1.600,000, szállítók 149,138, különféle hitelezők 1033, fizetendő bérösszegek és egyéb függő kiadások 66,106, hálókocsitársaság kölcsön és szállítások 96,492, bank-adósság 194,734 K. Összesen 2.107,506 K.

Ipar.

Az Általános műszaki rt. melynek alakulását már jeleztük, 150,000 K alaptőkével (150 drb 1000 koronás részvény) jegyeztette be czégét. Az igazgatóság tagjai: Fábán Lajos, Pallós Armin, Tauszig Aladar, Erdélyi Miklós dr., Faragó Alfréd, Erdélyi Lajos dr. és Tauszig Vilmos. Felügyelő-bizottság: Barthos János, Pilaszanovits Tivadar, Beer Béla, Lázár Lipót és Geiger Béla.

Uj hadfelszerelési börgyár Budapesten. Eitner Jenő, a sümegi Eitner testvérek czég tulajdonosa és Moskovits Farkas nagyváradi czipőgyáros Budapesten új hadfelszerelési börgyárat létesítettek. A czég által a hadsereg részére szállítandó bőrárukat a sümegi Eitner-féle börgyárban, a konfekcionált cikkek pedig az új kelenföldi katonai ruharaktárban fogják készíteni.

A Magyar általános kőszénbánya rt. az 1907. évben 5.937,623 (1906-ban: 4.889,170) K bruttó bevételt ért el, amiből értékcsökkenésre 1.236,671 (1.111,452), kamatokra 592,721 (599,686) és költségekre 884,955 (683,552) K-t fordítottak. Az igazgatóság a közgyűlésnek javasolni fogja, hogy a 3.562,258 K tiszta nyereségből (854,015 K-val több a múlt évinél) értékcsökkenési tartalékra és leírásokra 1.236,671 K (+ 125,220 K), általános tartalékra 310,000 K (+ 85,000 K), külön adományul a tisztviselők nyugdíjalapjának 30,000 K (változatlan), a bányatársaspénztárak részére 50,000 K (+ 25,000 K), munkásjóléti tartalékalapra 125,000 K (+ 100,000 K), az igazgatóság és a tisztviselők alapszabályszerű jutalékára 198,182 K (+ 90,131 K), 20 K = 10%-os osztalékára 1.200,000 K (tavaly 16 K = 8%) fordítassék, míg a fenmaradó 412,404 K további leírásokra használtassék és a múlt évről elővezetett 897,687 K nyereségáthozat változatlanul új számlára vitessék át.

A mérleg-tételek az utolsó négy évben a következők:

Vagyon:	1907.	1906.	1905.	1904.
Bányabirtok	12.826,881	12.596,709	12.503,868	12.348,235
Telkek, épületek, gépek stb.	20.925,986	17.406,313	15.009,154	13.307,602
Üzemi anyagok stb.	2.024,896	1.436,136	1.172,849	1.069,380
Szén, brikett, mészkő-készl.	73,884	34,751	35,409	61,338
Pénztár és bankok	1.331,186	363,838	1.528,399	1.603,848
Értékpap., küldv., letételek	4.020,323	3.215,433	3.079,071	2.907,761
Adósok	705,546	574,508	462,487	363,667
Nyugdíjalap értékei	1.038,523	1.203,380	1.236,880	1.270,380
Árfolyamkülömbözet				
Teher:				
Részvénytőke	12.000,000	12.000,000	12.000,000	12.000,000
Elsőbbségi kölcsön	10.742,266	10.869,043	10.990,619	11.106,368
Értékcsökkenési tart.	8.590,460	7.330,460	6.325,460	5.301,200
Tartalékok				
Hitelezők	6.844,996	3.714,299	2.286,999	1.468,787

<i>Teher:</i>	1907.	1906.	1905.	1904.
Hatralékos bányaberek	308,572	218,125	190,825	167,796
Fel nem vett kötvények	2,400	2,392	4,785	2,549
Fel nem vett osztalék	795	2,076	935	—
Elsőbb. kölcsönkamatok	328,765	333,724	336,037	339,909
Letétek és ovadékok	343,428	221,524	214,448	146,379
Nyugdíjalap	707,268	575,399	463,148	363,792
Nyereség	3.223,274	2.494,480	2.214,860	2.035,432

Összesen ... 42.992,228 37.761,522 35.028,119 32.932,213

A Klotild első magyar vegyipar rt. 1907. évi mérlege szerint az ingatlanok értéke 1.056,326 K-ról 1.460,924 K-ra, a gépeké 3.166,721 K-ról 3.474,865 K-ra, az adósok tartozása 961,232 K-ról 2.586,129 K-ra és ezekkel szemben az elfogadvány-tartozás 3-6 millióról 6-4 millió K-ra emelkedett. A mérleg-tételek az utolsó három évben ekként alakultak:

<i>Vagyon:</i>	1905.	1906.	1907.
Ingatlanok	941,220	1.056,326	1.460,924
Gépek és felszerelések	2.745,311	3.166,721	3.474,865
Gyári vasutak	506,862	669,946	722,569
Szerszám és eszköz	30,168	—	—
Erdők	230,858	223,707	210,605
Berendezések	8,610	—	122,635
Anyag és készlet	1.008,408	1.823,419	2.522,295
Adósok	805,111	961,232	2.586,129
Pénzkészlet	42,246	18,011	42,242
Ovadékok és letét	23,782	41,266	166,065
Váltótárca	6,281	9,194	144,106
Utánvételek	187	—	—
Értékpapírok	1,400	400	1,300

<i>Teher:</i>	1905.	1906.	1907.
Részvénytőke	2.520,000	2.520,000	2.520,000
Tartalékalap	138,502	138,701	147,039
Értécsökkenési tartalék	1.020,000	1.155,000	1.355,000
Elfogadványok	2.480,000	3.600,000	6.400,000
Hitelezők	123,760	293,930	719,117
Atmeneti tételek	19,900	47,720	35,019
Nyereség	48,285	214,871	277,565

Összesen: ... 6.350,448 7.970,222 11.453,741

A Kisjenői fatermelő rt. az 1907. első üzleti évében 12,259 K tiszta nyereséget ért el, ami az 1 millió K alaptőke 1-22%-a és amit új számlára visznek át. A társaság erdő-állományát 3.476,991 K-ra értékelt és erre 2.104,000 K vételár-hatraléka van. A mérleg-tételek a következők:

Vagyon: Készpénzkészlet 397, váltótárca 25,000, erdőállomány 3.476,991, fákészlet 428,118, épületek és ingatlanok 24,433, erdei vasút 54,658, berendezések, felszerelések és szerszámok 10,613, üzemezők 1097, atmeneti tételek 60,878, alapítási költségek 30,000, adósok 603,028 K. — *Teher:* Részvénytőke 1.000,000, értécsökkenési tartalékalap 10,705, elfogadványok 1.370,211, erdővételár hatraléka 2.104,000, hitelezők 218,040, nyereség 12,259 K. Összesen 4.715,216 K.

A Bártfai gyógyfürdő rt. 1907. évi mérlegének tanúsága szerint a kereskedelmi törvényt sérti akkor, mikor a felszámolást nem mondja ki, mert a 475,000 K alaptőke mellett 291,554 K vesztesége van, azaz az alaptőkének 50%-a elveszett. Erre való tekintettel az igazgatóság többsége le is mondott és a közgyűlés új igazgatóságot fog alakítani. A mérleg adatai a valóságot különben nem fedik. A bevételek között a gyógy- és zenedíjak, melyek tekintélyes összeget képviselnek, nincsenek elszámolva. A részvénytőkéből eddig alapszabályszerűleg 124,500 K-t sorsoltak ki, de a kisorsolt részvények beváltására nem volt fedezet. A társaság gépháza 1907-ben leégett, de a mérleg a kárt nem tünteti ki. A társaság tartozásai az 1907. év folyamán 32,412 K-val növekedtek és azokra fedezet egyáltalán nincs. A társaság helyzetét súlyosítja az is, hogy a telep-tulajdonossal, Bártfa várossal pörben áll és a pört már az első két fórumon elvesztette.

A Gschwindt-féle szesz-, élesztő- és likörgyár rt. márcz. 29-én tartotta közgyűlését. Az igazgatósági jelentés szerint a lefolyt év üzlet-eredménye a tartalékalapnak 2000 K-val való növelése után a múlt évről athozott 26,372 K-val együtt 242,955 K. Az igazgatóság indítványozza, hogy a jutalékok levonása után fennmaradó 242,955 K-ból 210,000 K osztalékként fizettesék ki részvényenként 70 K-val, míg a fennmaradó 32,955 K az új számlára vitessék át. Jelentette az igazgatóság, hogy a nagykorúsi gyár kibővítésére szükséges telkeket megszerezte. A közgyűlés az indítványokat elfogadta és a felmentvényt megadta.

A Magyar ruggyantágyár rt. márcz. 31-én tartotta közgyűlését. Az üzleti jelentés kiemelte, hogy a legutóbbi rendes közgyűlés által elhatározott tőkeemelés, 900,000 K névértékben, 1907. július 1-én

keresztülvitetett. Az igazgatóság ajánlata alapján az osztalék 25 K = 12 1/2%-ban állapított meg a múlt évi 22 K = 11%-ellenében. A felügyelő-bizottság tagjait újból megválasztották.

Az Ujlaki téglá- és mészégető rt. márcz. 29-én tartotta közgyűlését. Az igazgatósági jelentés beszámol az 1907. évi üzletmenetről, mely kedvező kilátások mellett megindulva, később az általánosan ismert kedvezőtlen pénzügyi viszonyok beálltával lanyhult. Az üzletnek dacára a múlt évinél kedvezőbb volt, ami a 16 K (a múlt évi 15 K-val szemben) osztalékban jut kifejezésre. Az 1907. évre elhatározott tőkeemelésből 2600 darab új részvény került kibocsátás alá, a további 2600 drb folyó évben lesz kibocsátva. A törlesztési alapnak 150,000 K, valamint a tartalékalapnak alapszabályszerű dotálása és az igazgatósági jutalék levonása után 262,858 K tiszta nyereség maradt fenn, mely összegből a részvény-szelvény 16 K-val (5 1/2%-os), összesen 249,600 K kerül kifizetésre, a fennmaradó 13,258 K új számlára lesz elővezetve.

Brassói mészégető és téglagyár rt. cég alatt id. *Kertsch* Frigyes brassói téglagyárát részvénytársasági alapra fektetik, 160,000 K alaptőkével (800 drb 200 koronás részvény). Az alapítók: id. *Kertsch* Frigyes gyáros, *Gärner* Demeter gyáros, *Wagner* M. műépítész, ifj. *Kertsch* Frigyes építőmester, *Nagy* József kőfaragó, *Gusbeth* Keresztély ácsmester, *Wusinszky* István építőmester és *Dusoiu* György építőmester.

A Vas- és zománczógyárak Bartelmus és társa rt. (Kisgaram) 1907. évi mérlegét 141,729 (+ 55,620) K tiszta nyereséggel zárta és részvényei után 60 K = 21-5 %-os osztalékot fizet, a tavalyi 40 K = 14-3 %-kal szemben.

A Szegedi légszuszvilágítási rt. az 1907. évben 415,474 (1906-ban: 368,373) K bruttó bevétellel dolgozott, amiből a költségek levonása után 132,718 K tiszta nyereség maradt, az előző évi 114,382 K-val szemben. Ez a nyereség a 2-2 millió K alaptőke 6-1 %-os kamatozásának felel meg.

A Maschinenbau A.-G. Breittfeld, Daniek & Co. (Prága) 1907-re, mint tavaly, 26 K = 13 %-os osztalékot fizet és alaptőkéjét 8-4 millióról 10 millió K-ra emeli fel.

Villamosmú Rozsnyón. A rozsnyói képviselő-testület legutóbb tartott ülésén elhatározta, hogy a Bucsecsen levő vizierő felhasználásával villamos telepet létesítenek, melynek költségeit egy 800,000 K-ra becsült és még a folyó évben eladásra kerülő erdő eladásából fedezik.

A Kőfaragó és márványipar rt. (Szabadka) 1907. évi mérlegét 17,658 K tiszta nyereséggel zárta, az előző évi 8828 K-val szemben, ami a 100,000 K alaptőke 17.65 %-os kamatozása. Az osztalék 12 K = 6 %-os lesz, az előző évi 4 K = 2 %-kal szemben.

A Sorger-féle Königsdorf-Albrechtsdorf és Gisenhaini védgátát építő- és földművelő rt. (Nagybecskerek) 1907. évi bruttó bevétele 3167 K volt, melyet a költségek felemésztették úgy, hogy veszteség vagy nyereség nincs. A vállalat nem működik.

A Ferencz-csatorna műmalmok társulata rt. az 1907. évben 3331 K tiszta nyereséget ért el, az előző évi 12,908 K-val szemben, ami a 70,000 K alaptőke 4-7 %-os kamatozása. A társaság kis-sztapári malma 1907-ben leégett és a közgyűlésnek az igazgatóság az újból való felépítést javasolja.

Az Aradi világítási és erőátviteli rt. az 1907. évben 46,460 K tiszta nyereséget ért el, az előző évi 45,592 K-val szemben, ami az 1 millió K alaptőke 4-6 %-os kamatozásának felel meg. Az osztalék 4 K = 4 %-os lesz, mint tavaly.

A Magyar robbanóanyag-gyár rt. (Zurány) az 1907. évben 675,622 (1906: 437,654) K bruttó bevétellel dolgozott, amiből a költségek levonása után 137,974 K tiszta nyeresége maradt, az előző évi 90,730 K-val szemben. Ez a nyereség a 240,000 K alaptőke 57-6 %-os kamatozásának felel meg.

A Bereg-medencei gyagyáru-gyár rt. alakuló közgyűlését április 8-ra, hívtak össze *Munkácsra* az alapítók.

A Stölzle C. fiai üvegyárvak rt. az 1907. évre 28 K = 7 %-ot fizet, a tavalyi 24 K = 6 %-kal szemben. Az igazgatóság a közgyűlésnek az alaptőke felemelését javasolja 5 millió K-ról 6 millió K-ra.

Közlekedés.

A Budapesti villamos városi vasut rt. az 1907. évben alaptőkéjét 15.329,156 K-ról 21.250,000 K-ra emelte, de ebből már 6524 drb részvény 1.304,800 K értékben ki van sorsolva, míg a 2 millió K elsőbbségi kötvényből 218,200 K van kisorsolva. A bruttó bevétel 4.973,447 K-ról 5.725,192 K-ra emelkedett, amiből a kiadások levonása után 1.222,413 K tiszta nyereség maradt, az előző évi 1.262,881 K-val szemben. Az osztalék 14 K = 7 %-os lesz, mint tavaly. Az év közben beszerzett új tőkékből új építkezésekre 7.858,342 (1906-ban 6.999,539) K-t fordítottak. Az értékpapír-állomány

3.770,212 K-ról 7.591,126 K-ra, a rendkívüli tartalék 4.702,242 K-ról 6.145,330 K-ra és az összes vagyon 27.661,616 K-ról 32,538,981 K-ra szaporodott. A mérleg-tételek utolsó négy évi alakulását az alábbi összeállításban tüntetjük föl:

Vagyon:	1907.	1906.	1905.	1904.
Vasúthálózat, közp. telep, kocsiállomány stb. ...	15.329,156	15.329,156	15.329,156	15.329,156
Óvadék a fővárosnál ...	100,000	100,000	100,000	100,000
Újépítkezések s beruházások	7.858,342	6.699,539	4.537,939	3.210,409
Rendkív. tart.-alap ingatl. ...	563,165	541,926	383,653	282,450
Tart.-alapot értékpapirjai ...	7.591,126	3.770,212	3.773,419	3.776,813
Adósok ...	699,744	901,325	3.022,464	677,821
Pénztár ...	5,243	36,666	15,624	770
Anyagkészlet ...	392,232	282,794	230,320	226,700
Teher:				
Részvénytőke ...	21.250,000	17.000,000	17.000,000	14.000,000
Elsőbbségi kötvénytőke ...	2.000,000	2.000,000	2.000,000	2.000,000
Rendkívüli tartalékalap ...	6.145,330	5.214,224	5.217,164	4.602,242
Forgalmi tartalékalap ...	309,825	288,807	271,719	254,460
Értékcsoვნések ...	639,770	916,172	896,904	830,996
Hátr. kisorsolt részvények	221,000	26,600	25,200	21,000
Részvénytör. részlet ...	—	186,600	144,200	137,400
Kötvénytör. részlet ...	26,800	26,200	29,000	24,200
Építési és beruház. tart.-alap	28,807	27,699	26,634	24,209
Fel nem vett osztalék ...	1,808	1,924	3,192	1,754
Nyugdíjalap ...	192,787	240,717	295,827	290,540
Óvadékok ...	90,232	83,762	98,598	96,236
Hitelezők ...	410,205	386,028	344,682	281,801
Nyereség ...	1.222,413	1.262,881	1.039,455	1.038,780
Összesen ...	32.538,981	27.661,616	27.392,578	23.603,622

A Magyar behajózási rt. 1907. évi mérlegét 12,041 K veszteséggel zárta, az előző évi 6908 K-val szemben, ami a 400,000 K alap-tőke 3%-a. A veszteséget új számlára viszik át.

A Kőbányai iparvasút rt., mely a kőbányai pályaudvartól a sertésszállásokig vezető iparvágányt tartja üzemben, 1907-ben, mely első üzleti éve volt, 681 K tiszta nyereséget ért el, amit új számlára visznek át. A pályatestet 36,200, a járműveket 16,594 K-ra értékelik.

Pozsonyi közúti villamos vasút rt. cég alatt Pozsonyban villamos vasutat építő részvénytársaság van alakulóban 600,000 K alaptőkével (6000 drb 100 koronás részvény). A részvényaláírás zárideje június 1. Az alapítók: **Bartal György, Diamant Lajos, Duschinsky Frigyes, Dworák Ernő, Engyeli Jenő, Feigler Sándor, Forray Béla, Fischer Jakab dr., Günther Agoston, Marsó Gyula, Merényi Ödön, Molnár Imre, Nagymihály Pál, Nirschy Ferencz, Oberschall Pál dr., ifj. Palugyay Ferencz, Seifert József, Sendlein János, Sprinzel Mór, Sziklai Ottó, Weidenhoffer Károly dr. és Wiener Lajos.**

Toponár-igali vasút. Krausz Ignacz, Hausner Zsigmond igali és Róna Béla tabi lakosok, gőzmalomtulajdonosoknak a kaposvármocsoladi h. é. érdekű vasút Toponár állomásától Orcezi, Zimány, Ráczegres, Patalom, Magyaratád, Szentgáloskéz és Ráksi községek, esetleg Büssü, Karsok és Ráksi községek érintésével Igalig vezető vasútvonalra az előmunkálati engedélyt megadták.

Kakova-krassovai vasút. Az Oravicza-németbogsán-resicabányai h. é. vasút rt. az építés alatt levő vasútvonalának Kakova állomásától Nagytikvány, Székás, Zsurzsova és Gornja községek érintésével Krassova községig vezető vasútvonalra az előmunkálati engedélyt megkapta.

Liebling-sipeti vasút. A Zsebely-Lieblingi h. é. vasút rt. vasútvonalának Liebling végállomásából kiágazólag Cserna község érintésével Sipet községig vezető vasútvonalra az előmunkálati engedélyt megkapta.

Munkács-beregszászi vasút. Banyász Menyhért építési vállalkozó, nagyszőlősi lakosnak az államvasutak Munkács állomásából kiágazólag Pósháza, Schönborn-puszta, Kerepecz, Gát, Kisbégány, Balázsér, Makkosjánosi, Nagybégány és Beregszász községek érintésével az államvasutak Beregszász állomásáig vezető vasútvonalra az előmunkálati engedélyt megkapta.

A Kassa-hegyaljai h. é. vasút rt. alakuló közgyűlését márcz 30-ra hívta össze Fábian vasútépítő engedélyes, mint alapító.

A Iptótelep-németlipcse-magurkai vasút terveit és költségvetéseit az engedményes Bohus Péter Iptószentmiklósi nagybirtokos Mandl és Révész cég budapesti műszaki irodájával már elkészítette. A vasút hossza 17,5 km-rel van tervbe véve.

A duna-ípolyvölgyi vasút építésére Nógrád vármegye 200,000 K hozzájárulást szavazott meg, törzsrészvények ellenében.

A dunapataj-bajai vasút építésére Baja város 30,000 K-t ad törzsrészvények ellenében.

A poprád-dobsinai vasútra Poprád város közgyűlése 250,000 K hozzájárulási összeget szavazott meg.

A Caro és Jellinek szállító cég Bécsben, az Angol-osztrak bank támogatásával korlátolt felelősségű társasággá alakul át, melynek tagjai: özv. Jellinek Adolfné, az Angol-osztrak bank és az eddigi két tulajdonos Lackenbacher Vilmos és Schnabel Móricz. Az utóbbi ügyvezető is.

A Magyar-horvát tengerhajózási rt. 1907. évi mérlegét 252,842 K tiszta nyereséggel zárta, az előző évi 263,837 K-val szemben, azaz a 2 millió K alaptőke 12-14%-kal kamatozott. Az osztalék 200 K = 10%, mint tavaly.

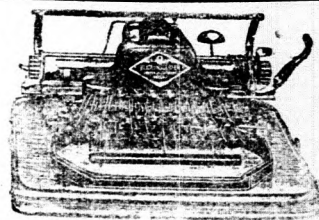
A szandzsák-vasút nyomjelzése. A külpolitikai vonatkozásaiban is fontos kérdéssé vált szandzsák-vasút kiépítése hatalmas lépéssel haladt előre. Mint ugyanis *Konstantinápolyból* irják, a szultán aláírta a szandzsák-vasút nyomjelzésének engedélyezését tárgyozó iradót és ezzel az ügy a meddő vitatkozás teréről a gyakorlati megvalósítás útjára terelgetett. Az iradé elrendeli a nyomjelzést eszközölve egyes bizottság megalakítását, mely Ausztria és Magyarország részéről négy főmérnökből, Törökország részéről szintén annyi szakemberből fog állani, kikhez a szükséges számú technikai segéderek csatlakoznak. A nyomjelzési előmunkálatok április hó közepén kezdetnek meg és szeptemberben valószínűleg véget érnek. Ezt a részletes tervek kidolgozása fogja követni, mire 2-3 hónapot szánnak. Ekként a nyomjelzési munkálatok még ez évben véget érnek és azok felülvizsgálása után a vasút kiépítése 1909-ben már kora tavasszal megkezdődik.

Biztosítás.

A Fonciére pesti biztosító-intézet igazgatósága elhatározta, hogy a közgyűlésnek 1907. évre 14 korona = 7% osztalék fizetését fogja indítványozni. A tartalékalap és díjtartalékok a tavalyi mérvhez képest 1.694,161 K-val szaporodtak.

Az Első biztosító intézet katonai szolgálat esetére ő cs. és kir. felsége József főherceg védnöksége alatt tegnap tartotta mintegy 500 intézeti tag részvétele mellett aranyosmaroti Ronay Gusztáv ezredes elnöke alatt rendes közgyűlést. Az igazgatóság jelentése, a mérleg és eredmény-számla, melyet a közgyűlés jóváhagyólag vett tudomásul az intézet öröndetes fejlődéséről tesz tanuságot, amennyiben a tagok száma már kerek 54,000-re, a biztosítási állomány kerek 59.000,000 koronára, az árvapénzek elhelyezésére alkalmas értékpapirokban és jelzálogkölcsonokban gyümölcsöző díjtartalék pedig immár 18.000,000 koronára emelkedett, ami oly jelentékeny eredmény, melyhez hasonló ily rövid idő alatt magyar biztosító-intézet még nem tudott elérni. A számadások elintézése után az igazgatóság előterjesztést tett még az alapszabályoknak a tagok érdekeinek biztosítását célzó módosítása iránt, melyet a közgyűlés nagy örömmel fogadott el.

Az Első leánykiházasító egyesület, mint szövetség, gyermek- és életbiztosító intézet márcz. 29-én tartotta közgyűlését. Az elmúlt esztendőben a kereseti és üzleti tevékenység minden terén ural. kodott súlyos viszonyok dacára az üzletmenet a legjobb sikerekkel

Írógép

munkatárs
eredeti amerikai
azonnal
látható irással.

Tiszta aczél-
szerkezet

Gyönyörű szép irással.
Ára teljes
felszereléssel 300 korona.

Írógép

az összes létező gé-
pekhez legolcsóbban

Amerikai
iroda-butor

berendezések min-
den kivételben

Tessék pros-
pektust kérni

Kaufman és Tsa, Bpest, V., Zoltán-u. 16. (Szabadság-tér.)

jart. A díjbevétel 3.181,953 K volt és az 1906. évvel szemben 232,053 K-ra emelkedett, szintugy a többi bevételi tételek tetemes emelkedést tüntetnek fel. Eredékessé vált biztosítási összeg czimén 1.227,412 K fiztetett ki. 148,632 K-val több, mint 1906-ban. Új biztosítás az elmúlt esztendőben 22.594.730 K összegben nyújtott be, amelyekből 19.339.930 K a biztosításra elfogadtatott, míg 3.254,800 K összegű elutasított. A rendes üzleti kezelés feleslege 65,217 K, amely a közgyűlés határozatához képest az 1907. december 31-én fennállott alacsony árfolyamok által eredményezett különbözet kiegyenlítésére fordított. A díjtartalék az előző évvel szemben 1.185,650 K emelkedésben részesül és jelenleg 13.721,535 K. A jutalékfelemelési tartalék 541,980 K-val zaru és a külön tartalék, beleértve a biztosítási alapot 478,185 K-val szerepel. A hivatalnoki nyugdíjalap 266,545 K és 35,821 K emelkedést mutat. A hivatalnokok agkori ellátásának fontosságára való tekintettel 6000 K szavaztatott meg a hivatalnoki nyugdíjalapnak. A mérleg végösszege 15.141,577 K, melynek vagyoni oldala realis értékekből és könnyen értékesíthető befektetésekből áll. A felmentvény megadása után az igazgatosagnak, Schwarz Armin elnöknek és Kohn Arnold vezérigazgatónak köszönetet szavazott a közgyűlés.

Szövetkezeti hírek.

A Hazai hitelintézet m. szöv. felszámolásáról tettünk az „Egyetértés” hiradása alapján említést. Felkérteztünk a szövetkezet részéről annak kijelentésére, hogy az „Egyetértés” hiradása *nem felel meg a valóságnak.*

A Budapest székesfővárosi takarékszövetkezet (VI., Király-utca 32.) kölcsönállománya 1907-ben nem, mint tévesen jeleztük, 462,217 K-ról 321,120 K-ra, hanem csupán 421,120 K-ra csökkent.

Tisztviselői ügyek.

A pénzügyi tisztviselők külföldi tanulmányutjának részletes programját a jövőre közli a *Magyar Pénzügy* hasábjain Berényi Pál dr. Addig is tudatja az érdeklődőkkel, hogy az utazás f. évi július hó 27-től augusztus hó 17-ig tart. Egy-egy részvételi jegy ára 600 korona, amelyből 50 korona a jelentkezéskor küldendő be a D. P. T. Egyesületének pénztárába (Kaposvár, Somogy megyei takarékpénztár), 550 korona pedig július 15-ig fizetendő be ugyanott. Jár ezért utazási jegy vasuton II. hajón I. osztályban; ellátás elsőrendű szállodákban; kalauzolás; borra való szállóban; csomagszállítás. Az utazás társasjelleget, a résztvevők egyéni óhajta szerint, Budapesten vagy Bécsben kezdődik, és aug. 17-én Berlinben ér véget, ahol mindenki megkapja jegyét a hazautazásra, de tetszése szerint, akkor utazhatik vissza és ott szállhat ki, ahol tetszik. A végleges jelentkezéseket Berényi dr. veszi át, aki a részletes programot (napról-napra szólót) a lapokban fogja közre adni a jövő héten.

A Heves megyei pénzügyi tisztviselők egyesülete április 5-én Hatvanban, a Hatvani gazdasági bank rt. helyiségében közgyűlést tart, a következő tárgysorozattal: 1. Elnöki jelentés. 2. Pénztári jelentés. 3. A pénzügyi tisztviselők jogi és anyagi helyzetéről, felolvassa Hirling Gyula, a Hatvani népbank rt. titkára. 4. Kongresszus ügy. 5. Pénzügyi tisztviselői szaklap megindításának tárgyalása. 6. Indítványok.

Közgyűlési határidők.

(A társaság czége mellett levő időpont a közgyűlés időpontja, a zárjel között levő nap a részvények letételének határnapja.)

- Április 2. Kézmuáru rt., V., Sas-u. 25., d. e. 1/2 12 óra (márcz. 28.).
4. Magyar fém- és lámpaárugyár rt., V., Nádor-u. 12., a Magyar ált. hitelbank helyiségében, déli 12 óra (ápr. 1.).
5. Magyar-belga fémipargyár rt., VI., Hungária-körut 115-117., d. e. 11 óra (márcz. 28.). — Magyar vizszínház rt., V., Lipót-körut Vígsház-épület, d. e. 11 óra. — Magyar pénzügyintézetek központi hitelbankja rt., V., Arany János-u.

- 24., d. e. 11 óra (márcz. 28.). — Fővárosi fuvarosok takaré- és hitelszövetkezete, VIII., Aggteleki-u. 12., d. u. 5 óra. Felsőcserési zuzda vállalat rt., VI., Andrassy-ut 31., d. e. 10 óra.
6. Wiener Bank-Verein, Bécs, I., Herrengasse 8., d. e. 11 óra (márcz. 23.).
7. Mercur bank- és váltóüzlet rt., IV., Váci-u. 37., d. u. 4 óra. — Fehér Miklós gépgyár rt., V., Váci-körut 32., d. e. 11 óra (márcz. 30.). — Első magyar csavargyár rt., V., Váci-ut 168., d. e. 11 óra (márcz. 30.). — Reszelő- és szerszámgyár rt., VI., Podmaniczky-u. 27., d. u. 1/2 6 óra (ápr. 4.). — Budapesti bank rt., V., Lipót-körut 24., d. u. óra (ápr. 2., rendkívüli). — Budapesti magyar forgalmi bank rt., VI., Andrassy-ut 35., d. u. 3 óra (ápr. 2., rendkívüli).
8. A „Neues Politisches Volksblatt” hirlapkiadó rt., VI., Aradi-u. 8., déli 12 óra (ápr. 4.).
9. Részvénytársaság villamos és közlekedési vállalatok számára, V., Nádor-u. 12., a M. általános hitelbank helyiségében, d. e. 1/2 12 óra (márcz. 28.). — Magyar belhajozási rt., V., Nádor-u. 25. (ápr. 6.). — „Klotild” első magyar vegyipar rt., V., Nádor-u. 4., a Wiener Bankverein magyarországi fiókhelyiségében, d. e. 10 óra (ápr. 4.).
11. Bankgyesületi váltóüzlet rt. felsz. a., IV., Veres Pálné-u. 30., d. e. 11 óra (ápr. 3.). — Budapesti bankgyesület rt. felsz. a., IV., Veres Pálné-u. 30., d. e. 10 óra (ápr. 3.). — Fonciére pesti biztosító intézet, V., Sas-u. 10., d. e. 11 óra (ápr. 3.). — Nicholson gépgyár rt., VI., Váci-ut 17., d. e. 11 óra (ápr. 3.).
12. Mezőgazdasággal és erdészettel foglalkozók nyugdíjintézete, IX., Köztelek-u. 8., a Köztelek üléstermében, d. e. 11 óra.
14. Ferencz-csatorna műmalmok társulata rt., V., Hold-u. 25., d. e. 10 óra. — Budapesti villamos városi vasut rt., VII., Kertész-u. 10., d. e. 11 óra (ápr. 6.). — Kisjenői fatermelő rt., V., Váci-körut 32., a Magyar kereskedelmi rt. üléstermében, d. e. 11 óra (ápr. 7.).
15. Bártfai gyógyfürdő rt., VI., Váci-körut 45., d. e. 11 óra (április 5.). — Magyarországi szálló- és fürdővállalat rt., IV., Kossuth Lajos-u. 6., d. u. 4 óra. — Magyarországi szálló- és fürdő vállalat rt., IV., Kossuth Lajos-u. 6., d. u. 4 óra.

Nyilvános számadásra kötelezett vállalatok cégjegyzéke.

Részvénytársaságok Budapesten.

Belvárosi takarékpénztár részvénytársaság. Glück Frigyes és Eger Gyula igazgatók bejegyeztettek. Könnér Adolf dr. igazgató töröltetett. Eberling Antal és Haberman Géza cégvezető bejegyeztetett.
Budapesti kereskedelmi és közgazdasági bank részvénytársaság üzletét VI., Teréz-körut 34. alól VII., Erzsébet-körut 12. alá helyezte át.

Agrária erőtakarmánygyár részvénytársaság. Fodor Rezső cégvezető töröltetett.

Általános műszaki részvénytársaság. Alakult: 1908. január 12-én. Alaptőke: 150,000 K, a 150 drb 1000 K-s részvény. Igazgatók: Fábian Lajos, Pallós Armin, Tauszig Aladár, Erdélyi Miklós dr., Farago Alfréd, Erdélyi Lajos dr. és Tauszig Vilmos. Felügyelő-bizottság: Barthos János, Pilaszanovits Tivadar, Beer Béla, Lazar Lipót és Geiger Béla.

Szövetkezetek Budapesten.

Budapesti hitelegyesület, mint szövetkezet. Felszámol. Tauszig Aladár, Forgács Harald, Barthos János, Solti Vilmos és Dóri Dezső felszámoló bejegyeztettek.

Budapesti szabóiparosok hitel- és termelő-szövetkezet mint az O. K. H. tagja, Gitting András igazgató bejegyeztetett.

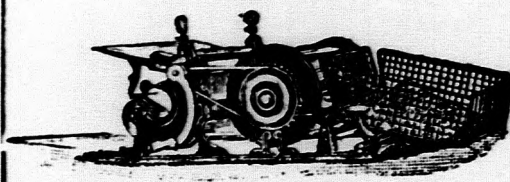
Részvénytársaságok a vidéken.

Antalfalva. Antalfalvi járási takarékpénztár részvénytársaság. Wagner József cégvezető és Grucska Mihály igazgató töröltetett. Tóth Béla igazgató bejegyeztetett.

Telefó: 72-17.

Ne mérgeződjön tovább olvashatatlan levélmásolatokkal:

Telefon 72-17.

Dobja félre ősdi másolóprését és vegyen egy szab. „Record” gyorsmásoló-gépet, mely egyenletesen, tisztán és rendkívüli gyorsan másolja a leveleket. Önmaga nedvesíti, szárítja és vágja a másolópapírt. Ugyanazok az előnyök, mint a 2-3-szor oly drága gépeknél.

Budapesti I. egyedárusítók:

Vidor és Radó, Budapest, Nádor-utca 17.

Minden gép 5 napi próbára ingyen.
100 másolat 5 perc alatt.

Ára csak 180 korona.

Kérjen prospektust. 3364

Mezőtur. Mezőturi központi takarékpénztár részvénytársaság. Csete Sándor, Herbály Lajos, Patkós János, Cs. Szabó Lajos és Gy. Szabó István igazgatók bejegyeztettek, V. Kun Mihály, Bíró P. István, Kun János és Szücs P. István igazgatók töröltettek.

Nagykanizsa. Néptakarékpénztár részvénytársaság Nagykanizsán. Dénes Lajos igazgató bejegyeztetett.

Nagyszőlős. Nagyszőlősi általános takarékpénztár. Morvay Lajos dr., Némethy Samu dr., Blaskovics György igazgató töröltetett. Ujhelyi István, Herman Nátán és Lorenz Béla igazgató bejegyeztetett.

Nagyvárad. Leszámitó és jelzálogbank részvénytársaság. Schwarcz Jakab és Sandor László igazgatók bejegyeztettek. Blau Samuél és Öváry Sándor igazgatók töröltettek.

Nagyvárad. Réti takarékpénztár részvénytársaság Nagyváradon. Kelen Béla és Reményi Vilmos igazgatók bejegyeztettek.

Nyirbaktá. Nyirbaktai takarékpénztár részvénytársaság. Vityi István igazgató bejegyeztetett. Fülöp Mor igazgató töröltetett.

Perjámos. Kereskedelmi és iparbank részvénytársaság. Bauer Miklós, Ehlrig Adam, Jahn János, Bruck János és Níkosz Peter igazgatók töröltettek. Bohn Péter, Kleitsch Ferencz, Roosz Márton, Szeibert János és Weber Péter igazgatók bejegyeztettek.

Perjámos. Erste Perjamoser Sparcassa. Minnich Mátyás és Heim János igazgatók töröltetett. Heinz Gaspár és Bohn Ferencz igazgatók bejegyeztettek.

Petrozsény. Hitelbank részvénytársaság Petrozsény. Szilgyi Zoltán czégyvezető töröltetett.

Rákoscaba. Rakoscabai takarékpénztár részvénytársaság. Puchberger Lajos igazgató töröltetett.

Sárospatak. Sárospataki takarékpénztár részvénytársaság. Meczner András igazgató bejegyeztetett. Ballagi Géza dr. igazgató töröltetett.

Sopron. Soproni takarékpénztár. Ifj. Schiller János igazgató töröltetett.

Szalárd. Szalárdvidéki takarékpénztár részvénytársaság. Filimon Gyula igazgató bejegyeztetett. Lukács Géza igazgató töröltetett.

Szepesolaszi. Szepesolaszi-krompachi takarékpénztári részvénytársaság Szepesolasziban. Kalchbrenner Hugó igazgató bejegyeztetett. Förster Gusztáv igazgató töröltetett.

Temeshidegkut. Első hidegkuti takarékpénztár részvénytársaság. Bauer Adam igazgató bejegyeztetett. Schilling Mihály igazgató töröltetett.

Topolya. (Bács m.) Általános takarékpénztár részvénytársaság Topolya. Honig Zsigmond igazgató töröltetett.

Topolya. Topolyai népbank részvénytársaság. Preszburger Sándor helyett Preszburger János igazgató bejegyeztetett.

Ujpecs. Ujpecsi első takarékpénztár részvénytársaság. Stein János igazgató bejegyeztetett. Merstorf Péter aligazgató töröltetett.

Vásárosnaményi. Vásárosnaményi takarékpénztár részvénytársaság. Gans Jenő igazgató bejegyeztetett. Grosz Jenő igazgató töröltetett.

Versecz. Verseczi takaré- és előlegegyelet részvénytársaság. Gettmann János, Pressinger Antal és Sladek János és Weitner Ede igazgatók bejegyeztettek. Bodó Lajos igazgató töröltetett.

Kassa Kassai gőz- és kádfürdő részvénytársaság. Oehlschlager Lajos igazgató bejegyeztetett. Maurer Rezső igazgató töröltetett.

Nagyenyed. Nagyenyedi épület és lakatos-árugyár részvénytársaság. Török Bertalan és Czisko János igazgatók bejegyeztettek. Gaspár János és Jeney Elek igazgatók töröltettek.

Rózsahegy. Rózsahegy-i faiparanyaggyár részvénytársaság. Makoviczky Vladimir elnök és Burján József dr. igazgató bejegyeztettek. Id. Makoviczky Péter elnök, Nikel József, Kekát Ágoston és Vlossák János igazgatók töröltettek.

Sepsiszentgyörgy. Kossuth könyvnyomda részvénytársaság. Koréh Endre, Vásárhelyi Ferencz és Bodor Gyula igazgatók töröltettek. Pótsa János és Kozma Balázs igazgatók bejegyeztettek.

Szabadka. Bácskai papucs- és bőripar részvénytársaság. Buchvald László töröltetett.

Szeged. Szegedi kenderfonógyár részvénytársaság. Kohner Ágoston igazgató töröltetett.

Szövetkezetek a vidéken.

Alsók (Somogy m.) Alsók-Sarkad községek fogyasztási és értékesítő-szövetkezete. Alakult 1908. január 28-án.

Apatelek. Apateleki-mokrahegyi pincze-szövetkezet, mint az O. K. H. tagja. Felszámol.

Bibarczfalva (Udvarhely m.) Bibarczfalvi fogyasztási és értékesítő szövetkezet. Alakult 1908. január 28-án.

Csurgó. Csurgó és vidéke fogyasztási és értékesítő szövetkezet. Alakult 1908. január 28-án.

Gyula. Békésvármegyei Kaszino közös konyhája, önszegélyző társaság, mint korlátolt felelősségű szövetkezet. Felszámol.

Kesznyéten (Zemplén m.) Kesznyéteni községi fogyasztási és értékesítő szövetkezet. Alakult 1908. január 23-án.

Kóka. Kóka és vidéke fogyasztási és értékesítő szövetkezet felszámoló bizottsága. Megszűnt.

Pocsaj (Bihar m.) Pocsaji fogyasztási és értékesítő szövetkezet. Alakult 1908. január 18-án.

Rábakeczi (Sopron-m.) Rábakeczi keresztény hitelszövetkezet. Alakult 1908. január 5-én.

Sacza (Abauj-Torna m.) Sacza-buzinkai fogyasztási és értékesítő szövetkezet. Alakult 1908. február 24-én.

Stancsófalva (Temes m.) Stancsófalvi fogyasztási és értékesítő szövetkezet. Alakult 1908. január 9-én.

Szépliget. Szépligeti önszegélyző szövetkezet. Felszámol.

Varosfalva (Udvarhely m.) Varosfalva és Jánosfalva község állattenyésztőinek szövetkezete. Alakult 1907. június 21-én.

Zalalövő. Zalalövő-Salomvári tejszövetkezet. Felszámol.

Horvát-szlavón részvénytársaságok és szövetkezetek.

Brinje. Brinjei gazdasági egyesület, mint szövetkezet. Alakult 1907. november 2-án.

Nagygorica. Nagygoricai gazdasági egyesület, mint szövetkezet. Alakult 1907. november 28-án.

Opáza. Opázuai bank részvénytársaság. Alakult 1908. január 6-án. Alaptőkéje: 180,000 K, 1500 darab, 120 K-s részvény.

Pregrada. Gazdasági egyesület, mint szövetkezet Pregradán. Alakult 1907. november 10-én.

Szerkesztői üzenetek.

Ipar és keresk. tpénztár, Ujvidék. Kérdésükre a választ a keresk. törvény 169-170. §-aiba foglalt határozmányok adják meg. Ezek szerint a részvényekre járó befizetések nemteljesítése esetén nemcsak a hátralékos tőke, de a késedelmi kamatok is birói uton behajthatók. Ha azonban a késedelmes fizetők nézve az alapszabályok bizonyos kötbért állapítanak meg, vagy azt mondják ki, hogy az illető részvényes a már teljesített befizetéseit és részvényesi jogait elveszíti, a társaság jogosult vagy ezt az eljárást, vagy a hátraléknak késedelmi kamatokkal, illetve kötbérral együtt való behajtását alkalmazni. A részvényesi jogoktól való megfosztás alkalmazása esetén azonban ügyelni kell a 170. §. azon rendelkezésére, mely szerint a befizetést tárgyzó felhívás az alapszabályokban meghatározott módon háromszor közzétételük, mert a kir. Kuria 1125/1884. sz. döntvénye értelmében pusztán a levélbeli értesítés sikertelensége a részvényesi jogoktól való megfosztásra még nem elég. A hátralék birói uton való behajtására ez a rendelkezés természetesen nem hat ki, ott elég, ha igazolva van, hogy a részvényes a fizetésre írásbelileg felhívott.

K. v. a. t. Ha igazgatói fizetése alapján már az 1907. évben meg volt adóztatva, akkor ez alapon is megilleti őnt a szavazati jog. Ha ez nem történt, akkor az értelmi cenzus alapján, mint okleveles tanító bir szavazati joggal. Azon körülmény, hogy nyugdíjba lépett, szavazati jogától nem foszthatja meg, mert oklevelet nem vesztette el. Ennélfogva a választók névsorából való kihagyás miatt, a választók névjegyzékének kifüggesztése után joga van a közp. választmányhoz felfolyamodni.

P. könyvelő. A dolog nem egészen úgy áll, amint ön hiszi. Első sorban is megjegyezzük, hogy a községi jegyzőnek az ön tavalyi adója utolagos előírásához semmi köze. Ön egy részvénytársaságnak áll szolgálatában, minélfogva évi fizetése után lerovandó IV. osztályu keresetadója nem a közs. előjáróság, hanem az 1889:XXVIII. t.-cz. értelmében a penzintézet által beterjesztendő kimutatás alapján a pénzügyigazgatóság állapítja meg s a penzintézet tartozik azt évnegyedes részletekben befizetni. Mivel pedig ön tavaly évközben, valószínűleg az adókiivetés megtörténte után foglalta el állását, tavalyi adója alapján csak az esetben volna a választók névjegyzékébe felvenetű, ha intézete az ön által tavaly élvezett fizetésről kimutatást nyújt be s aztan ez alapon a pénzügyigazgatóság adóját utólag megállapítja s ezen adóösszeg a cenzusnak megfelel. Ez természetesen kissé hosszú processzus, melynek tartama alatt a felszámolási határidő lejár s mivel ki nem rótt adó nem szolgálhat a választási jog alapjául, ön a választók névjegyzékébe való felvételtől ez évben valószínűleg elesik. Korábban kellett volna érdekei megvédésére szükséges lépéseket megtenni.

Vágsellyei hitelintézet. A részvénykibocsátási illeték az egész százezer korona után jár, s tökéletesen mindegy, hogy az új részvények a részvényesek közvetlen befizetése által, avagy a részvényesek tulajdonét képező tartalékalapból nyernek fedezetet. Tehát az önök esetében százezer korona után fizetendő a részvénykibocsátási illeték és pedig minden egyes címlet névértékéhez képest számított II-od fokozatu, ha a részvények névre szólók: III-ad fokozatu, ha előmutatóra szólnak.

Kiadótulajdonos: Apolló irodalmi és nyomdai részvénytársaság

Helyi és helyközi (interurbán) telefon: 7-99. sz.

Budapesti Villamos Városi Vasut Részvénytársaság.

Hirdetmény.

A Budapesti Villamos Városi Vasut Részvénytársaság t. cz. részvényesei az 1908. évi április hó 14. ik napján délelőtti 11 órakor, a társaság helyiségeiben, VII., Kertész-utca 10. szám alatt tartandó

XVII-ik rendes közgyűlésre

ezenel tisztelettel meghívotnak.

N a p i r e n d :

1. Az igazgatóság évi jelentése és az abban foglalt indítványok.
2. Az 1907. üzleti év mérlegének és zarszamadásának előterjesztése.
3. A felügyelő-bizottság jelentése és a fölmentvény megadása iránti indítvány.
4. A nyereség fölosztására vonatkozó javaslat.
5. Négy igazgatósági tag választása.

A részvények letéhető f. évi április 6-áig bezárólag a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank értékpapír-pénztárában, V., Dorottya-utca 1. szám alatt és az Angol-Osztrák Bank budapesti fioktelepénél, V., Föld-utca 6. szám alatt.

Az igazgatóság.

Kivonat az alapszabályokból:

18. szakasz. Minden részvényes jogosítva van a birtokában levő minden 25 db társasági részvény után egy-egy szavazatot a közgyűlésen gyakorolni. Szavazati joggal bíró azon részvényesek, kik a közgyűlésen személyesen, vagy helyettes által résztvenni kívannak, kötelesek a közgyűlés megtartására kitűzött hatánap előtt 8 nappal részvényeiket a le nem járt szelvényekkel együtt az igazgatóság által a közgyűlést egybehívó hirdetményben kijelölt helyeken letenni.

20. szakasz. Az évi mérleg és zarszamadás, valamint a felügyelő-bizottság jelentése a KT. 198. §-a értelmében a közgyűlés megtartását megelőzőleg 8 nappal a társaság helyiségeiben közbetkintésre kitétetnek.

21. szakasz. Azon részvényesek, kik személyesen nem jelennek meg a közgyűlésen, magukat egy e czélból külön meghatalmazott szavazatképes részvényes által képviselhetik. Kiskorúak vagy gondnokság alatt állók törvényes képviselőik által képviselhetnek; nek és jogi személyek oly meghatalmazott által is képviselhetik magukat, kik maguk nem részvényesek.

(Utányomás nem díjazatik).

Kitűnő kereset

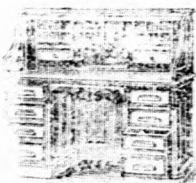
kínálkozik előkelő, könnyű mellékfoglalkozás révén, erélyes, intelligens urak számára. Szíves ajánlatok „Kitűnő kereset 1846” jelige alatt a „Magyar Pénzügy” kiadóhivatalához, Budapest, V., Sas-utca 13. sz. kéretnek. 3129

Eredeti Singer varrógépek

a legjobbak házi használatra és ipari célokra. Az eddigi eladás 14 milliót meghalad. Eladás kedvező részletfizetésre. Ingyen oktatás a divatos műhímzésben. — Fiokok hason czég alatt minden nagyobb vidéki városban.

Singer Co. varrógép részvénytársaság

Budapest, IV., Semmelweis-utca 14., VII., Terecz-körut 21., Buda: III., Fő-ut 51. szám.

Modern amerikai irodaberendezések

1898-b redőnyös íróasztalok és okmánysekrények, forgatható székek

Szolid és tetszetős kivitelben

Hirsch és Társa, Budapest, V., Lipót-körut 12. Telefon 84-27.

Pályázati hirdetmények.

Az Aranyosmaróthi takarékpénztári részvénytársulatnál ujonnan rendszerezített

könyvelő gyakornoki állásra.

Évi 200 kor. lakpénz és némi jutalék mellett rendes évi fizetés: első évben 900 kor., második évben 1000 kor., harmadik évben 1200 kor., negyedik évben 1400 kor. és ötödik évben 1600 kor., melynek leteltével a rendes tisztviselők sorába lép évi 1800 kor. kezdőfizetéssel és 540 kor. lakpénzzel.

Két évi működés után a közgyűlés által véglegesíthető és ez esetben a nyugdíjképesek sorába lép.

Csakis felsőbb kereskedelmi iskolát végzettek pályázhatnak.

Magyarul és németül sajátkezűleg irt és bizonyítvány-másolatokkal felszerelt kérvények 1908. április 20-ig bezárólag adandók be.

Az állás 1908. évi majus hó 1-én elfoglalandó.

Kelt Aranyosmaróton, 1908. évi márczius hó 26-án.

Az igazgatóság.

A Gazdasági bank Hajdu-soboszlón rt. gyakornoki állásra

kereskedelmi érettségivel, kezdő fizetéssel pályázatot hirdet.

Ajánlatok Dr Hamvai Kovács Bálint vesérigazgató nevére küldendők. 3381

Kiselejtezett irományokat,

Hazai szállítványozási r.-t. V., Váci-ut 6. sz.

levelezéseket, üzleti könyveket a megsemmisítés kötelezettsége mellett állandóan a legmagasabb árakon vásárolnak

Bunzl és Biach Budapest.

Telefon 50-81.

Évi jelentések Zárómérlegek

nyomdai készítését elvállalja jutányos áron

Károlyi György kő- és könyvnyomdája

Budapest, V., Dorottya-utca 10.

Papirkereskedése szállít papir-, író- és irodaszereket kifogástalan minőségben.

Gr. Csáky László prakfalvi vas- és aczélgyár rt. Igazgatóság: Bpest, IX., Csillag-u. 4.

Különleges cikkek: Szerszám-tégelyaczel, gyorsesztergaaczel. — Öntöttgép-aczel, kőfuroaczel. — Marótarcsák és aczéllemezek. — Rudolf Schmidt & Co.-fele szab. „Ajax” rugópörtyök. — Patkójelű öntött-aczelreszelőknek az Usines Metallurgiques Vallorbe-fele „Grobet” pontossági reszelőknek és a dr. Georg Schmidt Radeberg fele szab. különlegességi reszelőknek.

Állandó raktár Budapest, IX., Csillag-utca 4.

TELEFON 65-45.

TELEFON 65-45.

Pályázati hirdetések.

A Büdszentmihályi Gazdasági és Kereskedelmi R. T. igazgatósága a lemondás folytán megüresedett

könyvelői állásra

pályázatot hirdet.

Pályázhatnak felső kereskedelmi iskolát végzett oly munkások, kik hasonló pénzügyi tevékenységűnél legalább 3 évig önállóan működtek és mérlegképesek. Az állást legkésőbb f. évi április hó 20-ig kell elfoglalnia. Fizetés évi 1800 korona.

A pályázatok Suhajda Béla igazgatósági elnök urhoz Tiszabüdre intézendők.

3357

A Tiszavidéki bank részvénytársaság igazgatósága Tiszafüreden, az intézetnél megüresedett

könyvelői állásra

pályázatot hirdet.

Pályázhatnak oly felsőbb kereskedelmi iskolát végzett egyének, kik a pénzügyi tevékenységűnél összes ágazatát önállóan teljesíteni képesek és katonai kötelezettségüknek eleget tettek.

Ajánlatok f. é. április hó 5-ig nyújtandók be.

Az állás lehetőleg április hó 20-án elfoglalandó.

Évi fizetés 1500 korona és az alapszabályszerű jutalék.

A megválasztott könyvelő egy évi sikeres működés után véglegesítetik.

Tiszafüred, 1908. márczius 18.

3367

Az igazgatóság.

A Nagykárolyi takarékpénztár egyesület ezennel pályázatot hirdet a betegség folytán megüresedett

könyvelői állásra,

mely állás 1800 korona kezdő fizetéssel, nyugdíjjogosultsággal és az évi nyereségből évről-évre megállapítandó jutalékkal van egybekötve.

Pályázótól megkivántatik felső kereskedelmi érettségi bizonyítvány, pénzügyi gyakorlat és hadmentesség.

Pályázati határidő 1908. ápril hó 10-ig; az állás a választástól nyert értesítés után lehetőleg azonnal elfoglalandó. Kérvények az eredeti vagy hitelesített bizonyítvány-másolatokkal az igazgatósághoz nyújtandók be.

Nagykároly, 1908. márczius 24.

3373

A Nagykárolyi takarékpénztár egyesület igazgatósága.

A Somorjai takarékpénztár és hitelintézet rt., valamint a Somorjai gőzmalom rt. közös

könyvelői állásra

pályázatot hirdetnek.

Pályázhatnak a magyar és német nyelvet szóban és írásban bíró, mérlegképes szakemberek, kik hadmentesek.

Javadalmazás: A takarékpénztár és hitelintézet részéről évi 2000 korona fizetés, természetbeni lakás (3 szoba, mellékhelyiség). — A gőzmalom részéről évi 600 korona fizetés. — Évi remuneráció.

A pályázók kellően felszerelt kérvényei folyó évi április hó 15-ig az igazgatóság címére beküldendők.

Az állás lehetőleg azonnal, legkésőbbben azonban május hó 1-én elfoglalandó.

Csalóköz Somorja, 1908. márczius 24.

3374

Az igazgatóság.

Jobb és megbízhatóbb

GAZDASÁGI ÉS KERTI MAGVAK

nem léteznek, mint a minőket 34 év óta szállít

MAUTHNER ÖDÖN

CS. ÉS KIR. UDV. MAGKERESKEDÉSE

BUDAPESTEN

VII., Rottenbiller-utca 33. sz.

IV., Kossuth Lajos-utca 4. sz.

Árjegyzékek kívánatra ingyen és bérmentve küldetnek.

3331—851

Fővárosi Nyomda

vonalzó és könyvkötő részvénytársaság

Budapest, VI., Podmaniczky-utca 39. sz.

Készít mindennemű nyomtatványt díszes és modern kivitelben, úgymint: hírlapokat, folyóiratokat, kereskedelmi nyomtatványokat, részvényeket, betéti és befizetési könyveket, árjegyzékeket, évi jelentéseket, zárszámadásokat, törlesztő ivateket, számlákat, levelepapírokat, stb.

Üzleti könyveket

a kereskedelem és bank-szakma minden ágazata számára, tartós és czélszerű kivitelben jutányos áron gyártunk.

Vonalzó intézetünkben mindennemű vonalzási munkát a legtrövidebb idő alatt készítenek.

Makulatura-papír

szágható lapunk kiadóhivatalában Budapest, V., Sas-utca 13. szám.
100 kilónként tízenkét korona.

Beocsini Cementgyári Unió

RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

Az 1896. országos kiállításon egyedüli díszoklevél cement-gyártásért és számos más kiállításon első díjak.

Gyárak:	Évi gyártási képesség:	Irodák:
Beocsinban (Szerém m.) Pétervárad mellett.	1 800,000 mm. portland cément, 1,000,000 mm. román cément	BUDAPEST, V., Alkotmány-u. 10.

Ajánlja Magyarországon, Ausztriában és a keleti Duna-tartományokban a legnagyobb és legkényesebb építkezéseknél kitűnő sikerrel kipróbált gyártmányait, bármely vasuti vagy hajóállomásra szállítva:

gyorsan vagy lassan kötő román-cémetet és mesterséges portland-cémetet, valamint homlokzat-díszítésnek és öntvényeknek nagyon alkalmas cémetet, szép és egyenletes színben. 1615—7708

Jótállás: A normálknál 60%-kal nagyobb húzó- és nyomási szilárdságért. — Portlandcémentünk a szabványok által előírt 28 napos szilárdságot már 3 nap múlva éri el.

